

پژوهشکده
علوم انسانی و اجتماعی

وزارت کشور
سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

از سری متون تخصصی ویژه دهیاران
**آشنایی با نحوه وضع و
وصول عوارض دهیاری‌ها**

مجری:

مرکز مطالعات و خدمات تخصصی شهری و روستایی
پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی

۱۳۸۵

فهرست مطالب

- ۱- آشنایی با مفاهیم نظام مالیاتی و عوارض محلی ۴
- ۲- قوانین، مقررات، آئین‌نامه‌های مرتبط با وضع و وصول عوارض ۵
- ۲-۱. منابع مالی و درآمدی دهیاری‌ها در قانون برنامه چهارم ۵
- ۲-۲. دستورالعمل ایجاد یکنواختی در نظام عوارضی ۱۱
- ۲-۳. دستورالعمل شیوه محاسبه عوارض محلی ۱۵
- ۲-۴. آئین‌نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض ۱۸
- ۲-۵. آئین‌نامه مالی دهیاری‌ها ۲۲
- ۲-۶. مقررات عوارض و دهیاری‌ها ۳۶
- ۲-۷. دستورالعمل اجرایی توزیع اعتبارات متمرکز ۴۱
- ۲-۸. طبقه‌بندی درآمدها و سایر منابع ۵۴

مقدمه:

گسترش برنامه های عمرانی و ارائه خدمات در روستاها از طریق تامین منابع مالی و بسیج منابع امکان پذیر است اصل تقدم درآمدها بر هزینه ايجاد می کند که مدیریت روستا قبل از هر اقدام هزینه ای، منابع مالی خود را پیش بینی و زمینه جذب منابع را فراهم آورد. یکی از منابع تامین مالی برنامه ها و طرحهای توسعه روستایی وصول عوارض است. منبع عوارض کلیه اماکن و واحدهای صنعتی، تولیدی، خدماتی، ساختمانی، زمین و هرگونه منبع در آمد واقع در محدوده روستا، موضوع ماده ۳ «آئین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراها مصوب سال ۱۳۷۵ می باشد.

با توجه به سابقه اندک تشکیل دهیاری ها در روستاهای کشور موضوع عوارض محلی همواره برای دهیاری ها از ابهام برخوردار بوده است. از آنجا که عوارض جز مهمترین منابع در آمدی دهیاری ها است و ارتباط مستقیم با کیفیت مشارکت مردم در اداره امور روستا دارد، در این متن آموزشی سعی شده است با نگاهی به قوانین و مقررات کلان درباره عوارض ملی و محلی و سپس با پرداختن به نقش دهیاری ها در وصول و جذب عوارض، امکان آشنایی عمومی دهیاران با مبانی بحث عوارض فراهم آید. ذکر این نکته ضروری است که برخی قوانین و آئین نامه‌های مصوب مجلس و دولت که کاربرد بیشتری در رابطه با موضوع بحث این نوشتار دارد آورده شده و از ذکر برخی از قوانین خودداری شده است. امید است که این متن آموزشی ضمن افزایش آگاهی دهیاران نسبت به موضوع عوارض محلی بتواند به سوالهای آنها پاسخ مناسبی ارائه کند.

۱- آشنایی با مفاهیم نظام مالیاتی و عوارض محلی

۱-۱- عوارض محلی

عوارضی است که به استناد تبصره ۱ ماده ۵ قانون و با رعایت مقررات مندرج در قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و آئین نامه اجرایی آن توسط شوراهای اسلامی کشور وضع می گردد. این عوارض در قانون تجمیع عوارض تکلیف و نحوه وصول و ایصال و مصرف آن معین گردیده است. جذب سهم بیشتری از این عوارض، سازوکار خاص خود را دارد.

۱-۲- عوارض محلی عمومی :

با استناد به بند یک آیین نامه اجرایی قانون تجمیع عوارض و با رعایت مقررات مندرج در قانون شوراها و ماده ۳ آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراها وضع گردیده است. از انواع عوارض محلی می توان عوارض بر زمین، ساختمان و کسب و پیشه را نام برد، عوارض محلی پس از اظهار نظر استاندار ظرف مدت یک ماه قابل وصول است.

۱-۳- عوارض محلی اختصاصی :

با رعایت تبصره یک ماده پنج قانون تجمیع عوارض بر اساس شرایط جغرافیایی - طبیعی - اقتصادی - اجتماعی و کالبدی روستا به پیشنهاد دهیار و تصویب شورای اسلامی روستاها و تأیید شورای اسلامی بخش تعیین می شود. عوارض محلی اختصاصی پس از اظهار نظر استاندار ظرف مدت یک ماه قابل وصول است مدیریت روستا برای جذب منابع بیشتر از محل عوارض محلی اختصاصی، می تواند با فراهم ساختن بستر و مقدمات لازم، ساز و کار مناسب برای تحقق این امر را فراهم نماید و با شناسایی مواردی که می توان بر آن عوارض وضع نمود تنوع لازم در منابع در آمدی ایجاد نماید.

۱-۴- تولید کنندگان کالا:

اشخاص حقیقی و حقوقی سازنده و مونتاژ کننده کالاهای موضوع قانون می باشند.

۱-۵- ارائه دهندگان خدمات:

اشخاصی حقیقی و حقوقی ارائه دهنده خدمات موضوع قانون می باشند.

۱-۶- حقوق ورودی:

چهار درصد ارزش گمرکی کالاهای وارداتی به اضافه سود بازرگانی است که طبق قوانین مربوطه توسط هیئت وزیران تعیین می شود و در قالب یک نرخ برای هر ردیف تعرف در جداول ضمیمه آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات درج می گردد.

۱-۶- مؤدی:

اشخاصی که به تولید کالا و ارائه خدمات موضوع قانون مبادرت می نمایند و مشمول مقررات مربوطه خواهند بود.

۲- قوانین مقررات، آئین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط با شیوه وضع و وصول عوارض دهیاری ها

۲-۱- منابع مالی و در آمدی دهیاری ها در قانون برنامه چهارم توسعه کشور

در این قسمت وظایف و ساختار کلی، چشم انداز و سیاست های کلی، امکانات و قابلیت ها، محدودیت ها و امکانات، اهداف کلی، سیاست های اجرایی و اقدامات مهم و اساسی مورد بررسی قرار می گیرد

۲-۱-۱- وظایف، ویژگی و ساختار کلی بخش

دهیاریها طبق قانون تاسیس دهیاریهای خودکفا در روستاهای کشور مصوب سال ۱۳۷۷ نهادی مستقل، عمومی و خودکفا تلقی شده اند و از این رو این نهاد محلی می باید از محل عوارض و بهای خدمات و سایر فصل ها و منابع که در آیین نامه مالی دهیاری ها ذکر شده است، منابع مالی مورد نیاز خود جهت انجام وظایف قانونی را فراهم نماید.

مطابق اساسنامه، تشکیلات و سازمان دهیاری ها، مصوب هیات وزیران در سال ۱۳۸۰ و اصلاحیه بعدی آن ۴۷ بند وظیفه بر عهده دهیاری ها گذاشته شده است که به منظور انجام آنها، منابع مالی مورد نیاز است.

دهیاری ها به عنوان یک نهاد عمومی، براساس بند ۲۱ ماده ۱۰ اساس نامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها باید نسبت به برآورد و تنظیم بودجه و ارائه بودجه سالانه دهیاری و متمم و اصلاح آن به

شورا جهت تصویب اقدام نماید. از این رو لازم است دهیاری منابع در آمدی مشخص داشته باشد تا در چارچوب بودجه نسبت به هزینه نمودن آن اقدام نماید.

براساس ماده ۳۶ آیین نامه دهیاری ها مصوب ۱۳۸۲، منابع در آمدی دهیاری از ۷ محل قابل تامین است:

الف - درآمدهای ناشی از عوارض (درآمدهای عمومی)

ب - درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی

پ - بهای خدمات و درآمدهای موسسات انتفاعی دهیاری

ت - درآمدهای حاصل از وجوه و اموال دهیاری

ث - کمک های اعطایی دولت و سازمان های دولتی

ح - استفاده از تسهیلات مالی

ج - اعانات و کمک های اهدایی اشخاص و سازمان های خصوصی ..

براساس بررسی به عمل آمده از بودجه مصوب ۸۰ دهیارها در سال ۱۳۸۳، متوسط درآمد هر

دهیاری از هر یک از منابع درآمدی، به تفکیک به شرح جدول زیر است.

متوسط درآمد هر دهیاری از هر یک از منابع درآمدی،.

ردیف	منابع درآمدی	مبلغ	درصد
۱	درآمدهای ناشی از عوارض (درآمدهای عمومی)	۷۷۰۳۰۰	۱۷
۲	درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی (قانون تجمیع عوارض)	۳۲۷۷۵۰	۵۰
۳	بهای خدمات و درآمدهای موسسات انتفاعی دهیاری ها	۲۱۱۱۰	۴/۶
۴	درآمدهای حاصل از وجوه و اموال دهیاری	-	-
۵	کمک های اعطایی دولت و سازمان های دولتی	۱۱۳۱۰۰	۲۵
۶	استفاده از تسهیلات مالی	۸۸۰۰	۲
۷	اعانات و کمک های اهدایی اشخاص و سازمانهای خصوصی	۶۵۰۰	۱/۴
	متوسط بودجه یک دهیاری	۳۵۴۲۸۰	۱۰۰

جدول فوق نشانگر آن است که ۵۰ درصد از بودجه دهیاری‌ها از محل عواید قانون تجمیع عوارض ۲۵ درصد از کمک‌های اعطایی دولت و سازمان‌های دولتی، ۱۷ درصد از محل عوارض، عمومی و بهای خدمات تامین می‌گردد و ۸ درصد باقی مانده از سایر محل‌ها تامین می‌گردد.

با عنایت به جدیدالتاسیس بودن دهیاری‌ها و فعالیت آنها در مناطق روستایی و با توجه به این که مطابق بررسی‌های علمی و پژوهشی حداکثر روستاییان زیر خط فقر قرار دارند و روند شکاف بین درآمد سالیانه روستانشینان و شهرنشینان رو به فزونی است. در حال حاضر امکان نیل به خودکفایی برای آنها میسر نیست و نمی‌توانند از عوارض و بهای محلی منابع مالی لازم را تامین کنند.

۲-۱-۲ وضعیت بخش در رابطه با سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی و مضامین

دوازده گانه

به استناد سند چشم‌انداز، دستیابی به توسعه باید همراه و همگام با ایجاد فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، ارتقاء سطح درآمد سرانه و اشتغال کامل باشد و در تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه سالیانه، کاهش فاصله درآمدها میان دهک‌های بالا و پایین جامعه موردنظر باشد.

در سیاست‌های کلی برنامه چهارم نیز بر رفع محرومیت خصوصاً در مناطق روستایی، ایجاد اشتغال مواد و کاهش بیکاری، کاهش فاصله بین دهک‌های بالا و پایین درآمدی جامعه و دربند ۴۳ (تحت عنوان توسعه روستاها) بر ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان و رفع فقر با تقویت زیرساخت‌های مناسب تولید و تنوع بخشی و گسترش فعالیت‌های مکمل و.. تاکید شده است.

با عنایت به این که در حال حاضر سرانه یارانه هر شهرنشین ۴ برابر یک روستایی است و شکاف درآمد سالیانه و درصد بیکاری (آشکار و پنهان) در جامعه روستایی بیش از جامعه شهری است. تحقق سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی نظام در خصوص شاخص‌های مذکور نیازمند توجه ویژه به جامعه روستایی است.

تحقق اهداف موردنظر در سند چشم انداز و سیاست های کلی نظام ارتباط کامل با تقویت دهیاری ها به عنون مدیریت محلی دارد. تاکنون توسعه روستایی مترداف با توسعه کشاورزی بود و به مدیریت فضا، کالبد و محیط روستا توجهی نمی شد. با توجه به این که بیش از ۳۰ درصد از محصولات کشاورزی مستقما نتیجه فعالیت کشاورزان ساکن در محیط روستا است، ضروری است به بهسازی، عمرن و آبادانی محیط روستا توجه بیش از پیش شود که نتیجه و دستاورد آن اثر مثبت در افزایش تولید کشاورزی خواهد بود.

۲-۱-۳- امکانات و قابلیت ها

از جمله امکانات موجود در خصوص تامین منابع درآمدی دهیاری ها می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱- وجود ظرفیت ها و پتانسیل های بالقوه در محیط روستایی برای اخذ عوارض
- ۲- وجود زمینه های مختلف برای عرضه خدمات بواسطه عدم برخورداری روستاییان از انواع خدمات عمومی و در نتیجه امکان اخذ بهای خدمات
- ۳- وجود زمینه های لازم برای سرمایه گذاری مشترک دهیاری ها با بخش های خصوصی و عمومی غیر دولتی که دارای مزیت نسبی هستند.
- ۴- وجود سرمایه اجتماعی در جامعه روستایی که فراهم کننده زمینه مشارکت های مالی و اجتماعی روستاییان در اداره امور روستاها است.

۲-۱-۴ محدودیت و تنگناها

- ۱- وجود شکاف درآمدی رو به تزاید میان روستاییان و شهرنشینان به عنوان عامل مهم در تقویت مهاجرت از روستا ها
- ۲- درصد بالای بیکاری آشکار و به ویژه بیکاری پنهان که رغبت به سکونت در روستاها را کاهش می دهد.
- ۳- درصد بالای جمعیت روستایی زیر خط فقر که توان پرداخت عوارض و بهای خدمات را ندارند.

۴- تهدید مداوم و پیوسته جامعه روستایی از سوی انواع حوادث و بلایای طبیعی و به ویژه خشکسالی و سرمازدگی محصولات کشاورزی که در کاهش توان مالی روستاییان موثر است.

۲-۱-۵- نقش و جایگاه بخش در تحقق اهداف چشم انداز

در تحقق اهداف چشم انداز و سیاست های کلی برنامه چهارم مدیریت های محلی (دهیاری ها) نقش موثری دارند. شناسایی مزیت های نسبی و زمینه های اقتصادی برای ایجاد اشتغال و انجام بررسی های اقتصادی و اجتماعی لازم در این خصوص و بهره گیری از تسهیلات مالی بانکها و موسسات و مشارکت با بخش خصوصی و سایر بخشها در ایجاد سرمایه گذاری در انواع طرح های اشتغال و تولیدی قطعا منجر به ایجاد اشتغال و افزایش سطح درآمدی روستاییان خواهد شد و از طریق منابع و درآمدهای حاصله به عنوان درآمد حاصل از موسسات انتفاعی، دهیاری ها می توانند وظایف قانونی خود را با پشتوانه درآمدی حاصله به انجام رسانند و محیط و فضای روستا را از طریق اجرای طرحهای عمرانی و بهسازی و طرح های خدماتی مناسب قابل سکونت نمایند.

بنابراین دهیاری ها از یک سو با اخذ تسهیلات و کمک های دولتی و از سوی دیگر با اجرای طرحهای اقتصادی و خدماتی می توانند در تحقق اهداف سند چشم انداز و سیاست های کلی نظام در حوزه جامعه روستایی موثر باشند.

۲-۱-۶- اهداف کلی و راهبردهای کلان

اهداف کلی و راهبردی توسعه مدیریت روستایی در تامین منابع درآمدی برای تحقق سند چشم انداز را می توان به شرح زیر برشمرد:

- ۱- دستیابی به منابع پایدار درآمدی برای دهیاری ها در جهت نیل به خود کفایی
- ۲- ایجاد زمینه ها و تسهیلات لازم برای حضور بخش خصوصی و دیگر بخش ها برای سرمایه گذاری در طرحهای عمرانی و خدماتی
- ۳- شناسایی و ایجاد مزیت های نسبی در پهنه جغرافیایی به منظور ایجاد فرصت برابر برای همه نقاط

۲-۱-۷- اهداف کمی و سیاست های اجرایی بخش

اهداف کلی و سیاست های اجرایی در خصوص منابع مالی و درآمدهای دهیاری ها به

شرح زیر است:

- ۱- افزایش متوسط بودجه دهیاری ها از ۲۷۰ میلیون ریال به ۱۸۸۲ میلیون ریال.
- ۲- بهره گیری از منابع و تسهیلات بانکی بدون بهره طویل المدت
- ۳- اعطای تسهیلات و معافیت های لازم برای حضور بخش خصوصی و تعاونی برای سرمایه گذاری در طرح های عمرانی و خدماتی

۲-۱-۸- سیاست ها و اولویت های استانی

اولویت های مورد بررسی استانها جهت تقویت منابع مالی درآمدی دهیاری ها به شرح

زیر است:

- ۱- توجه ویژه به روستاهای دارای ظرفیت و پتانسیل بالای ایجاد فرصت شغلی
- ۲- توجه خاص به روستاهایی که توانایی جذب و نگهداشتن جمعیت خود و روستاهای پیرامون را دارند.
- ۳- توجه به روستاهایی که براساس اقتصاد و مقیاس حداکثر بهره و استفاده را از سرمایه گذاری ها دارند
- ۴- توجه ویژه به روستاهایی که دارای نقش تولیدی و اقتصادی مهم هستند
- ۵- توجه خاص به روستاهایی که در معرض تخلیه جمعیت هستند و...
- ۶- توجه به مناطق و روستاهای محروم و نیازمند خدمات

۲-۱-۹- اقدامات مهم و اساسی

به منظور فراهم نمودن زمینه ایجاد منابع پایدار درآمدی برای دهیاری ها اقدامات ذیل

قابل انجام است:

- ۱- اخذ و اعطای تسهیلات مالی به دهیاری ها برای مشارکت با بخش خصوصی در اجرای طرحهای عمرانی و خدماتی در آمدزا

- ۲- اعطای تسهیلات ویژه به بخش خصوصی و سایر بخشها برای حضور در وستا و اجرای طرحهای اقتصادی
- ۳- خرید ماشین آلات و تجهیزات عمرانی و خدماتی برای دهیاری‌ها برای ایجاد وظایف قانونی
- ۵- اعطای حداقل ۳۰ درصد سرمایه موردنیاز برای اجرای طرحهای اقتصادی به صورت بلاعوض به سرمایه گذران بخش خصوصی علاقه مند به فعالیت در روستاها
- ۶- توجه ویژه به موضوع مشارکت روستاییان در اجراء اداره و نگهداری از طرحهای عمرانی و خدماتی اجرا شده در روستاها
- ۷- ایجاد تعاونی های دهیاری ها در سطح بخشها به منظور اجرای طرحها به صورت مشترک و با هدف بهره گیری مناسب از سرمایه گذاری ها

۲-۲- دستورالعمل ایجاد یکنواختی در نظام عوارض شوراهای اسلامی بخش مصوب

۱۳۸۳/۱۰/۲۹ وزارت کشور

به استناد تبصره ذیل ماده ۳۷ آیین نامه مالی دهیاری ها مصوب ۸۲/۵/۱۹ هیات وزیران و تبصره ذیل ماده ۵ آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک مصوب ۷۸/۸/۱۰ دستورالعمل ایجاد یکنواختی در نظام عوارض شوراهای اسلامی بخش به شرح ذیل تصویب و ابلاغ شده است.

ماده ۱: در این دستورالعمل برای رعایت اختصار به جای قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحیه بعدی آن و از قانون شوراها و به جای آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک مصوب ۷۸/۸/۱۰ هیئت وزیران از و از آیین نامه اجرایی و به جای قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولید کنندگان کالا، ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۸۱/۱۱/۲ و از قانون تجمیع عوارض استفاده می شود.

ماده ۲: عوارض موضوع این دستورالعمل عبارت است از وجه یا جوهری که مستند به آیین نامه اجرایی و با رعایت مقررات مندرج در ماده ۵ قانون تجمیع عوارض و تبصره یک آن

و ماده ۳ و بند ب ماده ۱۴ و ماده ۱۶ آیین نامه اجرایی به تصویب شورای اسلامی بخش رسیده و از طریق درج در روزنامه ها و جراید محلی یا روزنامه های کثیرالانتشار و یا از هر طریق دیگری که جنبه عمومی دارد به آگاهی عموم برسد.

تبصره: وضع عوارض محلی جدید و یا افزایش نرخ هر یک از عوارض محلی می بایستی حداکثر تا پانزدهم بهمن ماه هر سال برای اجرا در سال بعد تصویب و اعلام عمومی گردد.

ماده ۳- منبع عوارض: عبارت است از کلیه امکان و واحدهای صنفی، صنعتی، تولیدی، خدماتی، ساختمانی، زمین و هرگونه منبع درآمدی واقع در محدوده روستا موضوع ماده ۳ آیین نامه اجرایی باشد.

ماده ۴- نوع عوارض:

الف - عوارض ملی: به عوارضی اطلاق می شود که در قانون تجمیع عوارض تکلیف نحوه وصول و ایصال و مصرف آن معین گردیده است.

ب- عوارض محلی عمومی: عوارضی است که با استناد بند ب ماده یک آیین نامه اجرایی قانون تجمیع عوارض و با رعایت مقررات مندرج در قانون شوراها و ماده ۳ آیین نامه اجرایی وضع گردیده است. از انواع عوارض محلی می توان عوارض بر زمین، ساختمان و کسب و پیشه و... را نام برد. عوارض محلی عمومی پس از اظهار نظر استاندار ظرف مدت یک ماه قابل وصول است.

ب - عوارض محلی اختصاصی: عوارضی است که با رعایت تبصره یک ماده ۵ قانون تجمیع عوارض براساس شرایط جغرافیایی، طبیعی، اقتصادی، اجتماعی و کالبدی روستا به پیشنهاد دهیار و تصویب شورای اسلامی و تایید شورای اسلامی بخش تعیین می شود. عوارض محلی اختصاصی پس از اظهار نظر استاندار ظرف مدت یک ماه قابل وصول است.

ماده ۵ - تعرفه های عوارض: فهرستی از کلیه انواع عوارض و بهای خدمات و سایر درآمدهایی که با رعایت قوانین مربوط توسط دهیاری وصول و یا تحصیل می شود، درج و هر نوع عوارض یا بهای خدمات جدیدی که وضع و تصویب می گردد یا هر تغییری که در نوع و میزان نرخ آنها صورت می گیرد در تعرفه های مذکور منعکس شود.

ماده ۶- مودی عوارض: اشخاص حقیقی با حقوقی پرداخت کننده عوارض یا درآمد به دهیاری است که ممکن است منبع عوارض یا درآمد مشمول وی باشد یا اشخاص مذکور وسیله وصول و ایصال عوارض و درآمد باشند.

ماده ۷- مامور تشخیص: دهیار یا فردی است که از طرف دهیار اختیار تطبیق وضع مودی با هر مورد عوارض و تشخیص بدهی مودی کتبا به عهده او گذاشته شده است و مامور تشخیص مکلف است کمال دقت را در تشخیص خود در مورد عوارض مربوطه به کار برد و در صورت بروز تخلف از وی مراجع ذی ربط به وضع اور سیدگی خواهند نمود.

ماده ۸- تشخیص علی‌الراس: تشخیصی است که مامور تشخیص با رعایت این دستورلعمل و براساس قرائن مستند هنگامی که مودی از ارائه و در اختیار گذاشتن مدارک و دفاتر خودداری نماید، خواهد داد.

ماده ۹- مامور وصول: ماموری است که از طرف دهیار جهت وصول درآمد و عوارض تعیین می‌شود مامورین وصول باید تضمین کافی را جهت انجام این وظیفه به دهیاری بسپارند.

ماده ۱۰- پیش‌آگهی: نوعی آگهی می‌باشد که حاوی مشخصات منبع عوارض و مودی یا مودیان با ذکر مستند قانونی و نوع و میزان عوارض و شماره حساب بانکی به همراه آدرس بانکی مربوطه که بعد از سررسید موعد پرداخت عوارض به بدهکار و یا مودی عوارض که پرداخت بدهی خود را به تاخیر انداخته است توسط دهیاری فرستاده می‌شود.

ماده ۱۱- اخطاریه: برگه‌ای است که توسط دهیاری بعد از صدور و ارسال پیش‌آگهی برای اخطار به بدهکار عوارض و یا مودی عوارض که پرداخت بدهی خود را به تاخیر انداخته است، فرستاده می‌شود.

ماده ۱۲- صورتحساب بدهی: برگه‌ای است که شامل میزان بدهی اشخاص حقیقی و یا حقوقی و شماره حساب بانکی مربوطه بابت انواع عوارض متعلق به منبع عوارض با ذکر مستند قانونی و نحوه محاسبه عوارض یا بدهی بوده که با درخواست مودی یا دفترخانه اسناد رسمی توسط دهیاری تنظیم و تسلیم و یا ارسال می‌گردد، چنانچه صورتحساب بدهی به منظور اعلام میزان بدهی و در پاسخ به استعلام دفاتر اسناد رسمی برای انجام معامله صادر شود انجام معامله در دفاتر اسناد رسمی منوط به ارائه مفصلا حساب بدهی و یا تودیع مبلغ بدهی به حساب بانکی دهیاری خواهد بود.

ماده ۱۳- رسید دریافت وجه: برکه ای است که به موجب آن دهیاری مکلف است در قبال دریافت عوارض و سایر مطالبات به پرداخت کننده تسلیم نماید.

ماده ۱۴- تقسیط عوارض: دهیاری مجاز به تقسیط مطالبات خود ناشی از عوارض نیست. در مواردی که مودی قادر به پرداخت تمام بدهی خود به طور یکجا نباشد، دهیاری می تواند مطالبات خود را با اقساط حداکثر در سی و شش ماه مطابق دستورالعملی که به پیشنهاد دهیار به تصویب شورای اسلامی روستای مربوط می رسد دریافت نماید. در هر حال صدور مفاسا حساب موکل به تادیه کلیه بدهی های مودی خواهد بود.

ماده ۱۵ - مفاسا حساب: برکه ای است که پس از پرداخت کامل بدهی مودی عوارض به دهیاری و یا اثبات عدم بدهی مودی در تاریخ معین برای مقطع زمانی مشخص صادر می شود و در آن می بایستی مشخصات کامل پرداخت کننده عوارض و منبع عوارض و حسب مورد مبلغ و شماره و تاریخ فیش بانکی محل پرداخت درج می شود.

ماده ۱۶: پیش آگهی باید با ابلاغ قانونی طبق موارد مذکور در فصل ابلاغ قانونی آیین نامه دادرسی مدنی به مودی یا مودیان ابلاغ گردد و در پیش آگهی قید شود که عوارض متعلقه را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز پس از این پیش آگهی به حساب معرفی شده در پیش آگهی واریز و رسید دریافت نمایند و در صورت اعتراض به میزان عوارض مودی یا مودیان مکلفند حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز پس از ابلاغ رسمی اعتراض خود را کتبا به همراه مدارک مثبت به دهیاری تحویل و رسید دریافت دارند. در این صورت دهیاری در مرحله نخست موضوع را رسیدگی و چنانچه منجر به توافق نگردد پرونده را جهت اتخاذ تصمیم نهایی به مرجع صالحه ارجاع خواهد نمود.

ماده ۱۷: در صورت انقضای مهلت مندرج در پیش آگهی و عدم اعتراض مودی پیش آگهی صادره به منزله قبول از ناحیه مودی تلقی خواهد گردید.

ماده ۱۸: دهیاری ها دارای فهرستی از تعرفه های عوارض خواهند بود که در آن انواع عوارضی که به وسیله دهیاری وصول و تحویل می شود درجه و هر نوع عوارض جدید که وضع و تصویب می گردد و یا هر تغییری که در نوع، میزان، مبلغ و نرخ آنها صورت می گیرد در فهرست مذکور منعکس می شود.

ماده ۱۹: وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور) مکلف است آموزشهای لازم را جهت توجیه این دستورالعمل به دهیاری ها ارائه نماید.

ماده ۲۰: برقراری و وصول هرگونه عوارض محلی صرفاً در قالب قانون شوراها و آیین نامه اجرایی مربوطه و دستورالعمل صادره و سایر قوانین و مقررات مرتبط امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۲۱: وزارت کشور مسئول نظارت بر حسن اجرا و رعایت این دستورالعمل در سراسر کشور است.

۲-۳- دستورالعمل شیوه محاسبه عوارض محلی عمومی مصوب ۱۳۸۳/۱۰/۲۹ وزارت

کشور

به استناد تبصره ذیل ماده ۳۷ آیین نامه دهیاری ها مصوب ۸۲/۵/۱۹ هیات وزیران دستورالعمل محاسبه عوارض محلی عمومی به شرح زیر ابلاغ می گردد:

ماده ۱- عوارض سطح روستا: بر کلیه اراضی و ساختمان ها و مستحدثات واقع در محدوده روستا عوارض به ماخذ حداکثر یک درصد ارزش معاملاتی مورد عمل دارایی موضوع ماده ۶۴ قانون مالیات های مستقیم برقرار می شود که توسط دهیاری محل محاسبه و وصول می گردد.

شیوه محاسبه: قطعه زمینی واقع در محدوده روستا به مساحت (عرصه و اعیان) ۵۰۰ مترمربع با قیمت منطقه ای هر متر مربع ۱۰۰۰۰۰ ریال عوارض سالیانه سطح روستا آن به شرح ذیل محاسبه می گردد.

یک درصد * قیمت منطقه ای * مساحت = عوارض سطح روستا

متر مربع ۵۰۰ = مساحت ریال ۱۰۰۰۰۰ = قیمت منطقه ای

ریال ۵۰۰۰۰۰ = ۱٪ * ۱۰۰۰۰۰ * ۵۰۰

۱٪ = عوارض سطح روستا (ضریب منطقه ای)

ماده ۲- عوارض بر معاملات غیر منقول (زمین و ساختمان): عوارض بر معاملات غیرمنقول با ماخذ حداقل نیم درصد مبلغ مورد معامله توسط دهیاری محل قابل وصول خواهد بود.

شیوه محاسبه: زمین واقع در روستا به ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال به فروش رسیده است.

عوارض مربوطه به شرح زیر محاسبه می گردد:

$$\text{ریال } 50000 = 0.5\% * 10000000$$

ماده ۳- عوارض کسب و پیشه: کلیه واحدهای کسبی و مشاغل خاص در سطح روستا مکلفند عوارض سالیانه مکانی که در آن به کسب یا پیشه می پردازند برابر تعرفه مصوب به دهیاری پرداخت نمایند. نرخ عوارض فوق الذکر با توجه به رونق اقتصادی روستا توسط مراجع ذیصلاح قانونی تعیین خواهد گردید.

ماده ۴- حق افتتاح کسب و پیشه: وجه مذکور برای یکبار جهت افتتاح کسب و پیشه و شروع فعالیت صنفی از متقاضی علاوه بر عوارض سالیانه صنف مربوطه، توسط دهیاری از مودی (متقاضی کسب) اخذ می گردد و میزان آن حداکثر ۳ برابر عوارض سالیانه صنف مربوطه خواهد بود.

شیوه محاسبه: عوارض کسب و پیشه متقاضی خواروبار فروشی که برای اولین بار می خواهد فعالیت صنفی خود را شروع نماید به شرح ذیل است:

$$\text{ریال } 20000 = \text{عوارض سالیانه خواروبار فروشی}$$

$$\text{حق افتتاح (ریال)} = 20000 * 3$$

$$\text{عوارض شروع فعالیت صنفی (ریال)} = 20000 + 60000$$

ماده ۵- عوارض پذیره: حداکثر عوارض پذیره یک متر مربع از یک واحد تجاری، اداری، صنعتی که توسط دهیاری محاسبه و از متقاضیان احداث بناء در محدوده و در حریم روستا وصول می گردد، به شرح جدول ذیل می باشد:

ردیف	طبقات	تجاری	اداری و عمومی	صنعتی و کشاورزی	ملاحظات
۱	همکف	۳P	۲P	۱P	P قیمت منطقه ای
۲	زیرزمین	۲P	۱/۵P	۰/۵P	ملاک عمل دارایی
۳	اول	۱/۲۵P	۱P	۰/۳۵P	تعیین می گردد
۴	دوم به بالا	۱P	۱P		

شیوه محاسبه: عوارض پذیره یک واحد تجاری در دو طبقه (همکف و اول) به متر اژ هر طبقه ۱۰۰ مترمربع و قیمت منطقه ای (P) ۵۰۰۰ ریال حداکثر به شرح زیر خواهد بود:

$$\text{عوارض پذیره طبقه همکف (ریال)} = 100 * 5000 * 100 * 0.03 * 3P$$

$$\text{عوارض پذیره طبقه اول (ریال)} = 100 * 5000 * 100 * 0.25 * 1/25P$$

$$۱۵۰۰۰۰۰ + ۶۲۵۰۰۰ = ۲۱۲۵۰۰۰ \quad \text{کل عوارض پذیره (ریال)}$$

ماده ۶- عوارض صدور پروانه ساختمان مسکونی: عوارض صدور پروانه ساختمان مسکونی به شرح ذیل محاسبه و توسط دهیاری از متقاضیان احداث بنا در محدوده و حریم روستا وصول می‌گردد.

متر مربع اعیانی مجاز = درصد تراکم بنا (سطح اشتغال) * مساحت زمین

مبلغ عوارض صدور پروانه ساختمانی = قیمت منطقه ای * اعیانی مجاز

شیوه محاسبه: زمین به مساحت ۴۰۰ مترمربع و ضابطه احداث بنا در منطقه مورد نظر

۶۰ درصد مساحت زمین باشد، عوارض پروانه ساخت زمین موردنظر به شرح زیر محاسبه می

گردد (قیمت منطقه ای هر متر مربع ۵۰۰۰ ریال)

اعیانی مجاز (متر مربع) $۲۴۰ = ۶۰\% * ۴۰۰$

مبلغ عوارض صدور پروانه ساختمانی (ریال) $۱۲۰۰۰۰۰ = ۵۰۰۰ * ۲۴۰$

ماده ۷- حق تفکیک: حق تفکیک برای:

الف - زمینهای با کاربری مسکونی حداقل ۱۰٪ قیمت منطقه ای

ب - زمینهای با کاربری تجاری، صنعتی ۱۰۰٪ قیمت منطقه ای

محاسبه و از متقاضیان در محدوده و حریم هر روستا توسط دهیاری وصول می‌گردد.

شیوه محاسبه: زمینی به مساحت ۱۰۰۰ متر مربع با کاربری مسکونی با قیمت منطقه ای

هر متر مربع ۵۰۰۰ ریال به دو قطعه ۵۰۰ متری تفکیک گردیده است. عوارض حق تفکیک آن

به شرح زیر محاسبه می‌گردد:

$$۱۰۰۰ * ۵۰۰۰ * ۱۰\% = ۵۰۰۰۰۰ \quad \text{عوارض حق تفکیک (ریال)}$$

ماده ۸- ضمانت اجرایی: وضع و وصول عوارض مذکور پس از پیشنهاد دهیاری و

تصویب شورای اسلامی روستا و تایید شورای اسلامی بخش و اظهار نظر استاندار با رعایت

تبصره یک ماده ۵ قانون تجمیع عوارض لازم الاجرا خواهد بود.

ماده ۹- شیوه مصرف: عواید حاصل از وصول عوارض محلی برای تامین تمام

یابخشی از هزینه های اداری، خدماتی و عمرانی واقع در محدوده همان روستا قابل مصرف

می باشد.

۲-۴- آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک موضوع قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران - مصوب ۱۳۷۵ - مصوب ۱۳۷۸/۷/۷

ماده ۱: شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک می توانند برای تامین بخشی از هزینه های شهر، بخش و یا شهرک مربوط اعم از هزینه های خدماتی اداری و عمرانی با رعایت ضوابط و ترتیبات و سیاستهای موضوع این آیین نامه عوارض وضع نمایند.

ماده ۲- وضوع عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، شهرک و بخش در حدود درآمدها، عرضه کالا و خدمات و سایر موضوع هایی است که مربوط به شهر، شهرک یا بخش ذیربط می باشد.

ماده ۳- عوارض موضوع این آیین نامه از اماکن، واحدهای صنفی تولیدی، خدماتی، صنعتی و هر گونه منبع درآمدی دیگر قابل وصول است محل استقرار آن در مورد شهرها محدوده قانی شهر موضوع تبصره ۱ ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲ و در مورد بخش و روستا، محدوده موضوع مواد ۶ و ۱۳ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲ که به تصویب هیات وزیران رسیده یا برسد و در مورد شهرکها محدوده ای که به تصویب کمیسیون ماده ۱۳ آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تاسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵ رسیده است، باشد

تبصره ۱: در صورتی که محدوده شهر و روستا تعیین نشده باشد، در مورد شهرها محدوده ای که در طرح جامع موضوع بند ۳ ماده ۲ قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱ و در مورد روستاها محدوده ای که در طرح های موضوع ماده ۷ اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۶ تعیین شده است، ملاک خواهند بود.

تبصره ۲: مراجع تصمیم گیر در مورد محدوده شهر، مجاز نمی باشند محدوده هایی را که توسط سایر مراجع قانونی برای ایجاد شهرک یا مراکز جمعیتی دیگر خارج از شهرها تعیین شده یا می شوند، بدون جلب نظر مراجع قانونی یاد شده، به حدود شهر ملحق نمایند.

ماده ۴- وصول عوارضی که طبق این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و یا شهرک وضع می شود و در مورد عوارض شهر بر عهده شهرداری در مورد روستا بر عهده

دهیار و دهیاری و در مورد شهرکها بر عهده مسولان اجرایی شهرک مربوط خواهد بود که مطابق مقررات مربوط به ضمانتهای اجرایی ان اقدام می نمایند.

مرجع وصول مکلف به دادن رسید رسمی به مودی است:

ماده ۵ - نحوه وصول عوارضی که به موجب این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی

شهر، بخش و یا شهرک وضع می شوند، توسط همان شوراها تعیین می گردد.

تبصره: وزارت کشور به استناد ماده ۹۴ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای

اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و به منظور تامین هماهنگی در شیوه محاسبه

عوارض در شوراهای بخش و شهرک و همچنین ایجاد یکنواختی در نظام عوارض در سراسر

کشور، آیین نامه های لازم را تهیه و جهت تصویب به هیات وزیران ارائه می نمایند.

در خصوص شوراهای اسلامی شهر دستورالعمل موضوع ماده ۳۰ آیین نامه مالی

شهرداری ها مراعات می گردد.

ماده ۶ - عوارضی که به موجب این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و یا

شهرک وضع می شوند، حسب مورد برای تامین هزینه های همان شهر روستا و یا شهرک در

قالب بودجه مصوب شهرداری و شوراهای شهر، شهرک و بخش مربوط مصرف خواهد شد.

ماده ۷ - شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک می توانند برای تامین تمام یا بخشی از

هزینه های طرح های خاص خدماتی یا عمرانی، عوارض خاصی برای مدت و مورد معین

وضع نمایند.

عوارضی که از این طریق وصول می گردد صرفا در همان مدت و مورد تعیین شده در

مصوبه وضع عوارض، قابل مصرف می باشد.

ماده ۸ - مرجع رسیدگی به شکایت در مورد میزان، نحوه محاسبه و وصول و سایر

موضوع های مربوط به عوارضی که توسط شوراها با رعایت این آیین نامه وضع می شوند و

یا عوارض محلی که قبلا توسط مراجع ذی صلاح وضع شده و موضوع تبصره ماده ۲ این

آیین نامه نمی باشند. در مورد عوارض شهر به ترتیبی است که در ماده ۷۷ قانون شهرداری ها

مقرر شده است و در خصوص عوارض موضوع این آیین نامه که توسط شوراهای اسلامی

بخش و شهرک وضع شده است به عهده هیاتی مرکب از دادگستری و شوراهای اسلامی

بخش و شهرک می باشد

ماده ۹- شورها می‌توانند در هنگام وضع عوارض جدید یا در زمان مقتضی نسبت به موارد معافیت، کاهش، تخفیف و لغو عوارضی که تصویب نموده‌اند با توجه به سیاست‌های مقرر در این آیین‌نامه اتخاذ تصمیم نمایند.

ماده ۱۰- به موجب رای ۳۶۱-۱۳۸۲/۹/۹ دیوان عدالت اداری ابطال شده است.

ماده ۱۱- عوارضی که تاکنون توسط مراجع ذی‌صلاح وضع شده و دارای شرایط مذکور در تبصره ماده ۲ آیین‌نامه است، به شرح مندرج در فهرست پیوست این آیین‌نامه کماکان توسط مراجعی که در مصوبات مربوط به وضع عوارض و اصلاحات آن تعیین شده است وصول می‌شود و به ترتیب مقرر در همان مصوبات به مصرف خواهند رسید. صادرات غیرنفتی در سال ۱۳۷۸ مطابق تبصره ۵ قانون بودجه سال ۱۳۷۸ از پرداخت هرگونه عوارض از جمله عوارض شهرداری به استناد هر قانونی که وضع شده باشد، معاف است.

تبصره: به موجب رای ۳۶۱-۱۳۸۲/۹/۹ دیوان عدالت اداری ابطال شده است.

ماده ۱۲ - تبصره: به موجب رای ۳۶۱-۱۳۸۲/۹/۹ دیوان عدالت اداری ابطال شده است.

ماده ۱۳ - تبصره: به موجب رای ۳۶۱-۱۳۸۲/۹/۹ دیوان عدالت اداری ابطال شده است.

ماده ۱۴ - شورها موظفند به هنگام تصمیم‌گیری راجع به عوارض علاوه بر توجه به سیاست‌های کلی که در برنامه‌های پنج‌ساله و قوانین بودجه سالیانه اعلام می‌شود سیاست‌های عمومی دولت را به شرح ذیل مراعات نمایند.

الف - نیل به سمت خودکفایی شهرداری، دهیاری و شهرک مربوط از طریق وضع و وصول عوارض متناسب با هزینه‌های مورد نیاز،

ب - رعایت تناسب میزان عوارض با ارایه خدمات عمومی و عمرانی به اقشار و بخش‌های مختلف اعم از دولتی و غیردولتی.

پ - جهت جلوگیری به سوی وضع عوارضی که به صورت غیر مستقیم وصول می‌شوند.

ت - تناسب وضع عوارض در هر محل با تولیدات و درآمدهای اهلی.

ث - توجه به اثرات تبعی وضع عوارض بر اقتصاد محل

ج - هماهنگی و وحدت رویه در نظام عوارض

ح - وضع عوارض متناسب با ارزش افزوده زمین ناشی از تصمیمات مراجع قانونی و یا اجرای طرحهای عمرانی.

د - توجه داشتن به رشد تولید و گسترش واحدهای تولیدی در منطقه به هنگام عوارض بر تولید.

ذ - محاسبه و وصول عوارض در مورد واحدهای تولیدی براساس فروش واقعی در دوره مورد نظر

ر - خودداری از وضع عوارض بر کالاهای صادراتی.

ز - توجه به اقبال کم درآمد هنگام وضع عوارض با اعطای تخفیف، معافیت و نظایر آن.

ژ - رعایت حال ایثارگران هنگام وضع عوارض با اعطای تخفیف معافیت و نظایر آن

س - اعمال رویه های تشویقی برای پرداخت به موقع عوارض

ش - وضع بدون تبعیض عوارض براساس اصل ۳ قانون اساسی

تبصره : تبصره: به موجب رای ۳۶۱-۱۳۸۲/۹/۹ دیوان عدالت اداری ابطال شده است.

ماده ۱۵ - نسبت عوارض شهر روستا و شهرک با درآمدها و عرضه کالاها و خدمات و سایر موضوعات حداکثر بر اساس نرخ‌های است که به تصویب هیات وزیران می رسد. مادام که این نسبت در هر سال مور نیاز اتخاذ تصمیم نمایند.

ماده ۱۷- وزارت کشور مکلف است با همکاری سازمان ها و مراکز ذی ربط آموزشهای لازم را جهت توجیه این آیین نامه و سایر آیین نامه های مربوط به اعضای شوراهای ارایه نماید. وزارت کشور مسئول نظارت بر حسن اجرا و رعایت این آیین نامه در مورد مصوبات به وضع عوارض توسط شوراهای دسراسر کشور است.

۲-۵- آیین نامه مالی دهیاری ها

مصوب ۱۳۸۲/۵/۱۹

فصل اول - امور معاملات

بخش اول - انواع معاملات و نصاب آنها

ماده ۱- معاملات دهیاری ها اعم از خرید، فروش و اجاره ، پیمانکاری اجرت کار و غیره (به استثنای مواردی که مشمول مقررات استخدامی می شود) در قالب مفاد این آیین نامه انجام می گردد. کلیه معاملات به استثنای موارد یاد شده در ماده ۲۲ این آیین نامه باید حسب مورد از طریق مناقصه یا مزایده انجام شود.

ماده ۲- معاملات دهیاریها از نظر ارزش به ۳ دسته تقسیم میشود:

الف- معاملات جزئی

ب- معاملات متوسط

ج- معاملات عمده

تبصره ۱- کلیه سقف های معاملات دهیاریهای موضوع این ماده بر اساس قانون تطبیق معاملات شهرداری های کشور و شهرداری تهران با نصابهای مذکور در قانون اصلاح بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۸۰) و ماده (۸۶) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - و تغییرات بعدی آن خواهد بود.

تبصره ۲- مبنای نصب در خرید برای معاملات جزئی و متوسط، مبلغ معامله برای معاملات عمده مبلغ برآورد می باشد.

تبصره ۳- مبنای نصاب در فروش، مبلغ تعیین شده از طرف کارشناس منتخب دهیاری ترجیحا کارشناس دادگستری می باشد.

تبصره ۴- معاملات مشمول هر یک از طبقات فوق نایستی با تفکیک به اقلام کوچک تر به طبقه پایین تر انتقال یابد.

بخش دوم - روش انجام معاملات

ماده ۳: در مورد معاملات جزئی، متصدی خرید با کسی که وظیفه مذکور به طور کتبی از طرف دهیار به او ارجاع گردیده است، مکلف است به فروشندگان با عاملان خدمت مراجعه و پس از تحقیق در مورد قیمت کامل کالا یا اجرت کار با خدمت مورد نیاز، معامله را با

حداقل بهای ممکن و صرفه و صلاح دهیاری انجام و ذیل سند را با قید این که معامله با حداقل بهای ممکن و صرفه و صلاح دهیاری انجام و ذیل سند را با قید این که معامله با حد اقل بهای ممکن انجام پذیرفته است، امضا نماید.

تبصره - درج نام، نام خانوادگی، امضا و سمت متصدی خرید، تاریخ معامله و همچنین آدرس و مشخصات کامل فروشنده کالا یا انجام دهنده کار در ذیل سند ضروری است.

ماده ۴ - در مورد معاملات متوسط، مامور خرید باید حداقل از سه نفر از فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار یا خدمت مربوط به صورت جداگانه استعمال بهای کتبی به عمل آورد، با این ترتیب که مامور خرید نوع کالا یا خدمات مورد معامله و مقدار و مشخصات آن را به طور کامل در برگ استعمال بها تعیین نماید و فروشندگان یاد شده نیز با اعلام حداقل بهای آن و با قید تاریخ امضا خواهند نمود و مامور خرید نیز باید ذیل برگ های استعمال بها را با ذکر این که استعمال بها به وسیله او به عمل آمده است با قید تاریخ و نام و نام خانوادگی خود امضا و جهت طرح در کمیسیون معاملات و اتخاذ تصمیم تسلیم کند.

تبصره ۱ - تغییر روش انجام معاملات متوسط در صورتی که فروشندگان و با انجام دهندگان کار از تنظیم و تسلیم استعمال بها خودداری نمایند و یا تعداد فروشندگان به لحاظ انحصاری یا شخصی بودن محدود و کمتر از سه منبع باشد بنا بر گزارش مستدل و موجه مامور خرید و تصویب کمیسیون معاملات با دستور دهیار با کمترین بهای ممکن و با در نظر گرفتن صرفه و صلاح دهیاری بلامانع است.

تبصره ۲ - مامور خرید با توجه به مدتی که فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار یا خدمت در برگ استعمال بها برای اعتبار بهای پیشنهاد شده ذکر کرده اند، طوری باید اقدام کند که به علت انقضای مدت خسارتی متوجه دهیاری نشود.

ماده ۵ - اعضای کمیسیون معاملات مرکب از دهیار، مسئول مالی دهیاری و نماینده شورای اسلامی روستا به انتخاب و معرفی شورا می باشند.

ماده ۶ - انجام معاملات پس از تنظیم صورتجلسه کمیسیون معاملات و با موافقت اعضای کمیسیون به اتفاق آرا و یا با کسب حداقل دو رای موافق به شرط آن که یکی از دو رای موافق رای دهیار باشد، قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۷- معاملات عمده باید به طور کلی با تشریفات مناقصه یا مزایده عمومی یا مناقصه محدود انجام شود و اگر ترک تشریفات مناقصه ضروری تشخیص داده شود به طریق زیر انجام خواهد شد:

الف: در صورتی که میزان معامله کمتر از ۲۵ برابر نصاب معاملات جزئی باشد، بنا به پیشنهاد مستدل و موجه دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا.

ب- در صورتی که میزان معامله از ۲۵ تا ۵۰ برابر نصاب معاملات جزئی باشد، بنا به پیشنهاد مستدل و موجه دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا و تایید شورای بخش

پ- در صورتی که میزان معامله از ۵۰ برابر نصاب معاملات جزئی بیشتر باشد، بنا به پیشنهاد مستدل و موجه دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا و تایید شورای بخش و موافقت استاندار ذریبط.

تبصره ۱- در مورد مناقصه محدود، دهیاری از بین فهرست مقاطعه کاران واجد شرایط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و یا وزارت راه و ترابری حداقل شش شرکت یا موسسه واجد شرایط را دعوت خواهد نمود.

تبصره ۲- موارد استفاده از مناقصه محدود با تصویب شورای اسلامی روستا تعیین می شود.

بخش سوم - مناقصه

ماده ۸- در معاملات عمده، آگهی مناقصه در دو نوبت به فاصله حداقل یک هفته به تشخیص دهیار در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از جراید کثیرالانتشار و یا در صورت وجود روزنامه محلی در یک از روزنامه های محلی منتشر می گردد.

تبصره ۱- در مواردی که دهیاری لازم تشخیص دهد، می تواند علاوه بر انتشار آگهی در روزنامه از سایر وسایل و طرق انتشاراتی از قبیل پخش آگهی در رادیو و تلویزیون و یا ارسال آگهی برای اشخاص مربوط با الصاق آگهی در معابر عمومی استفاده نماید.

تبصره ۲- اگر به تشخیص دهیاری، موضوع معامله ایجاب کند که علاوه بر نشر آگهی در داخل کشور موضوع به اطلاع فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار یا خدمت در خارج از کشور هم برسد، یک نسخه از آگهی باید به هر یک از سفارتخانه های کشورهای مربوط در تهران و یک نسخه هم به سفارتخانه های جمهوری اسلامی ایران در کشورهای مربوط از طریق وزارت امور خارجه فرستاده شود.

ماده ۹- در آگهی مناقصه باید نکات ذیل ذکر شود:

الف - نوع و میزان کالا و کار و یا خدمت (مدت انجام کار) یا مشخصات
ب - مدت و محل و نحوه تحویل کالا یا انجام کار یا خدمت و ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردی که طرف معامله در تحویل کالا یا انجام کار یا خدمت کلا یا بعضاً تاخیر نماید.

پ - تصریح به این که بهای پیشنهادی باید از جهت مبلغ مشخص و معین و بدون ابهام بود، و در پاکت لاک و مهر شده تسلیم شود.
ت - محل توزیع یا فروش نقشه‌ها و برگ شرایط عمومی و مشخصات دیگر در صورت لزوم.

ث - مهلت قبول پیشنهادها

ج - محل تسلیم پیشنهادها و اخذ اسناد مناقصه.
چ - واریز مبلغی به میزان حداقل ۵ درصد کل برآورد به عنوان سپرده به حساب سپرده دهیاری، یا تقدیم ضمانتنامه بانکی که رسید آن بایستی ضمیمه پیشنهاد باشد.
ح - ذکر این که برندگان اول، دوم و سوم مناقصه هرگاه حاضر به انعقاد قرارداد نشوند، سپرده شرکت در مناقصه آنان ضبط و وصول خواهد شد.
خ - میزان تضمین حسن انجام معامله و ترتیب دریافت و استرداد آن.
د - حداکثر مدتی که برای بررسی پیشنهادها و تشخیص برنده مناقصه و ابلاغ به برنده ضرورت دارد.

ذ - روز و ساعت و محل قرائت پیشنهادها و همچنین مجاز بودن حضور پیشنهاد دهندگان یا نمایندگی آنها در کمیسیون مناقصه.

ر - میزان پیش پرداخت در صورتی که به تشخیص دهیاری پرداخت آن به برنده مناقصه لازم باشد و ترتیب پرداخت و واریز آن.

ز - تصریح به این که دهیاری در رد یا قبول یک یا تمام پیشنهادها مختار است و در این صورت سپرده توسط دهیاری مسترد خواهد شد.

ژ - محل توزیع نمونه قرارداد که باید به وسیله پیشنهاد دهند به منزله قبول شروط و تکالیف دهیاری موضوع ماده ۱۲ این آئین نامه می باشد.

ماده ۱۰ - دهیاری در صورتی که ذکر شروط خاصی را علاوه بر نکات مندرج در ماده ۹ لازم تشخیص دهد، مشروط به این که با قوانین مغایر نباشد، می تواند در متن آگهی در مهلت قانونی به حساب سازمان های ذینفع تادیه نماید.

ماده ۱۳ - دهیاری در مورد مناقصه مکلف به رعایت نکات زیر می باشد:

الف - مدت قبول پیشنهادها در مورد آگهی هایی که در داخل کشور منتشر می شود، از تاریخ اولین نوبت انتشار از ده روز نباید کمتر باشد و در مورد آگهی هایی که در خارج از کشور طبق تبصره ۲ ماده ۸ منتشر می شود، از ۴۵ روز نباید کمتر تعیین شود.

ب - میزان پیش پرداخت نباید از ۲۵٪ مبلغ کل معامله تجاوز نماید و پرداخت آن در قبال اخذ ضمانتنامه معتبر انجام خواهد شد و دهیاری موظف است پیش پرداخت را در هر صورت وضعیت به نسبت پیشرفت کار کسر و نسبت به آزاد نمودن ضمانتنامه بانکی پیمانکار به همان نسبت اقدام نماید.

پ - میزان سپرده شرکت در مناقصه با توجه به موضع و خصوصیات معامله نباید از ۵٪ مبلغ برآورد معامله کمتر باشد و پس از انعقاد قرارداد به پیمانکار مسترد خواهد شد.

ت - حداقل میزان تضمین حسن انجام معامله که باید از انعقاد قرارداد اخذ شود در مورد معاملاتی که موضوع آن انجام امور ساختمانی یا باربری یا خرید ماشین آلات باشد، پنج درصد و در مورد سایر معاملات ده درصد مبلغ معامله می باشد و باید به نقد به حساب سپرده بانکی دهیاری واریز و با ضمانتنامه معتبر به هیاری تسلیم شود و در معاملات ساختمانی و باربری علاوه بر پنج درصد مذکور، دهیاری باید از هر پرداخت معادل ده درصد کسر و به حساب سپرده بابت تضمین حسن انجام کار منظور کند.

ماده ۱۴ - مقررات مربوط به مناقصه عمومی در صورتی که با مقررات مناقصه محدود مغایر نباشد، در مناقصه محدود نیز لازم الرعایه می باشد.

ماده ۱۵ - رسیدگی به پیشنهادهای مربوط به معاملات عمده در مناقصه، مناقصه محدود و یا نحوه عمل در موارد ترک مناقصه به عهده کمیسیون عالی معاملات دهیاری مرکب از دهیار و مسئول مالی دهیاری و یک نفر از افراد بصیر و مطلع در معامله مورد نظر به پیشنهاد دهیار و تأیید شورای اسلامی روستا می باشد.

ماده ۱۶ - وظایف کمیسیون عالی معاملات در مناقصه به شرح ذیل تعیین می گردد:

الف - کمیسیون عالی معاملات مجاز نیست به پیشنهادات مبهم و مشروط و بدون سپرده و پیشنهاداتی که بعد از انقضای مدت مقرر در آگهی برسد، ترتیب اثر دهد.
ب - در صورتی که در مدت مقرر پیشنهادی نرسیده باشد، کمیسیون می تواند مناقصه را تجدید و چنانچه مجدداً پیشنهادی نرسد موضوع را برای اتخاذ تصمیم به شورای اسلامی روستا احاله نماید.

پ - کمیسیون عالی معاملات باد در روز و ساعات مقرر که در آگهی مناقصه عمومی و یا دعوتنامه مناقصه محدود قید گردیده است، تشکیل شود و پیشنهادات رسیده را در صورتی که تعداد آن سه یا بیشتر باشد باز و رسیدگی و اگر تعداد پیشنهادات از سه فقره کمتر بوده، مناقصه تجدید و مراتب را در صورتلسه تنظیمی قید نماید. در مناقصه مجدد ولو آنکه تعداد پیشنهادات کتر از سه فقره باشد، کمیسیون پیشنهادات را باز و رسیدگی می نماید.

تبصره ۱ - دهیاری در مواردی که میسر تشخیص دهد، باید قبل از قرائت پیشنهادهای بهای عادلانه مورد مناقصه را به عنوان شاخص قیمت به وسایل مقتضی و به طور محرمانه تهیه نموده و در پاکت لاک و مهر شده در اختیار کمیسیون عالی معاملات قرار دهد.
تبصره ۲ - در صورتی که کمیسیون عالی معاملات ری به تجدید مناقصه دهد، مناقصه تجدید می شود.

ماده ۱۷ - در مواردی که کمیسیون عالی معاملات برنده مناقصه را اعلان کرده باشد، سپرده شخص برنده و اشخاصی که بهای پیشنهادی آنها در مرتبه دوم و سوم قرار دارد نگاهداری و سپرده و سایر پیشنهاد دهندگان مسترد خواهد شد.

ماده ۱۹ - در صورتی که برنده مناقصه از تاریخ ابلاغ نتیجه مناقصه ظرف هفت روز به استثنای ایام تعطیل نسبت به سپرده تضمین حسن انجام معامله اقدام نکند و یا برای معامله حاضر نشود، سپرده شرکت در مناقصه او به نفع دهیاری ضبط می شود و مراتب به شخصی که پیشنهاد او در مرتبه دوم قرارداد با رعایت تبصره ذیل این ماده ابلاغ می گردد و اگر او هم از تاریخ ابلاغ ظرف مدت هفت روزی به استثنای ایام تعطیل نسبت به سپرده تضمین حسن انجام معامله اقدام نکند سپرده او هم ضبط می شود و مراتب به شخصی که پیشنهاد او در مرتبه سوم قرار دارد و با رعایت مفاد تبصره ۱ این ماده ابلاغ می گردد و او هم اقدام نکرد

سپرده ضبط می شود و در این صورت به تشخیص دهیار مناقصه تجدید و یا موضوع برای اتخاذ تصمیم به کمیسیون عالی معاملات گزارش می شود.

تبصره ۱ - رجوع به پیشنهاد دهنده که بهای پیشنهادی او در مرتبه دوم و سوم قرار دارد، به شرطی میسر است که تفاوت بهای پیشنهادی او با برنده مناقصه از مبلغ سپرده بیشتر نباشد، در غیر این صورت رجوع به او ممنوع است.

تبصره ۲ - مدت مقرر ۷ روز در این ماده در مورد معاملاتی که طرف معامله در خارج از کشور اقامت دارد، حداکثر تا یک ماه تعیین می شود، مشروط به اینکه مدت مذکور در آگهی مناقصه یا برگ شرایط آن ذکر شده باشد.

ماده ۲۰ - در صورتی که حائزین شرایط مناقصه بیش از یک نفر باشند، اعضای کمیسیون عالی معاملات با در نظر گرفتن کیفیت کالا، خدمات و تسهیلات مربوط و حسن شهرت متقاضیان برنده مناقصه را انتخاب خواهند نمود و در صورت شرایط کاملاً مساوی به تشخیص دهیار عمل خواهد شد.

ماده ۲۱ - در قرارداد نکات زیر باید قید گردد:

الف - نام متعاملان

ب - نوع، مقدار و مبلغ مورد معامله با مشخصات کامل آنها

پ - مدت انجام تعهد و محل شرایط تحویل مورد معامله

ث - ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردی که برنده مناقصه در انجام تعهدات جزا یا کالا تاخیر نماید.

ث - در صورتی که برنده مناقصه ملزم به ارایه نموده باشد، در این صورت باید نمونه کالا با مهر و امضای طرفین معامله تایید و نزد دهیاری نگاهداری شود.

ج - مبلغ پیش پرداخت و ترتیب واریز آن در صورتی که در شرایط مناقصه ذکر شده باشد.

خ - سایر تعهداتی که در شرایط مناقصه ذکر شده است.

ذ - سایر شرایط که مورد توافق طرفین معامله قرار گیرد، مشروط بر آنکه متضمن امتیازاتی علاوه بر آنچه در شرایط مناقصه ذکر شده است، برای طرف قرارداد نباشد.

ماده ۲۲ - در موارد زیر دهیاری می تواند معاملات را بدون رعایت تشریفات مناقصه

انجام دهد:

- الف - خرید اموال و خدمات و حقوقی که به تشخیص دهیار منجر به فرد باشد.
- ب - خرید کالاها و خدمات انحصاری دولتی و کالا و خدماتی که فروشنده آنها به تشخیص کمیسیون عالی معاملات انحصاری باشد.
- پ - خرید کالاهای ساخت کارخانه های داخلی و کرایه حمل و نقل و بار از طریق زمینی که از طرف دستگاه های دولتی ذیربط برای آنها نرخ تعیین شده باشد.
- معاملاتی که طرف معامله وزارتخانه ها یا موسسات دولتی یا شرکت های دولیت با شهرداری ها و موسسات وابسته به آنها با دهیاری ها و یا شرکت های تعاونی و نهادهای انقلاب اسلامی باشد.
- تبصره - درج نام، نام خانوادگی، امضا و سمت متصدی خرید، تاریخ معامله و همچنین آدرس و مشخصات کامل فروشنده کالا یا انجام دهنده کار در ذیل سند ضروری است.
- ماده ۴ - در مورد معاملات متوسط، مامور خرید باید حداقل از سه نفر از فروشندگان کالا یا انجام دهندگان کار یا خدمت مربوط به صورت جداگانه استعلام بهای کتبی به عمل آورد، با این ترتیب که مامور خرید نوع کالا با خدمات مورد معامله و مقدار و مشخصات آن را به طور کامل در برگ استعلام بها تعیین نماید و فروشندگان یاد شده نیز با اعلام حداقل بهای آن و با قید تاریخ امضا خواهند نمود و مامور خرید نیز باید ذیل برگ های استعلام بها را با ذکر این که استعلام بها به وسیله او به عمل آمده است با قید تاریخ و نام و نام خانوادگی خود امضا و جهت طرح در کمیسیون معاملات و اتخاذ تصمیم تسلیم کند.
- تبصره ۱ - تغییر روش انجام معاملات متوسط در صورتی که فروشندگان و با انجام دهندگان کار از تنظیم و تسلیم استعلام بها خودداری نمایند و یا تعداد فروشندگان به لحاظ انحصاری یا شخصی بودن محدود و کمتر از سه منبع باشد بنا بر گزارش مستدل و موجه مامور خرید و تصویب کمیسیون معاملات دستور دهیار با کمترین بهای ممکن و با در نظر گرفتن صرفه و صلاح دهیاری بالامانه است.
- تبصره ۲ - مامور خرید با توجه به مدتی که فروشندگان کالا با انجام دهندگان کار یا خدمت در برگ استعلام بها برای اعتبار بهای پیشنهاد شده ذکر کرده اند، طوری باید اقدام کند که به علت انقضای مدت خسارتی متوجه دهیاری نشود.
- ماده ۵ - اعضای کمیسیون معاملات مرکب از دهیار، مسئول مالی دهیاری و نماینده شورای اسلامی روستا به انتخاب و معرفی شورا می باشند.

ماده ۶- انجام معاملات پس از تنظیم صورتجلسه کمیسیون معاملات و با موافقت اعضای کمیسیون به اتفاق ارا و یا با کسب حداقل دو رای موافق به شرط آن که یکی از دو رای موافق رای دهیار باشد، قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۷- معاملات عمده باید به طور کلی با تشریفات مناقصه یا مزایده عمومی یا مناقصه محدود انجام شود و اگر ترک تشریفات مناقصه ضروری تشخیص داده شود به طریق زیر انجام خواهد شد:

الف : در صورتی که میزان معامله کمتر از ۲۵ برابر نصاب معاملات جزئی باشد، بنا به پیشنهاد مستدل و موجه دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا.

ب - در صورتی که میزان معامله از ۲۵ تا ۵۰ برابر نصاب معاملات جزئی باشد، بنا به پیشنهاد مستدل و موجه دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا و تایید شورای بخش

پ - در صورتی که میزان معامله از ۵۰ برابر نصاب معاملات جزئی بیشتر باشد، بنا به پیشنهاد مستدل و موجه دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا و تایید شورای بخش و موافقت استاندار ذیربط.

تبصره ۱ - در مورد مناقصه محدود، دهیاری از بین فهرست مقاطعه کاران واجد شرایط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و با وزارت و راه و ترابری حداقل شش شرکت یا موسسه واجد شرایط را دعوت خواهد نمود.

تبصره ۲ - موارد استفاده از مناقصه محدود با تصویب شورای اسلامی روستا تعیین می شود.

بخش سوم - مناقصه

ماده ۸ - در معاملات عمده، آگهی مناقصه در دو نوبت به فاصله حداقل یک هفته به تشخیص دهیار در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از جراید کثیرالانتشار و یا در صورت وجود روزنامه محلی در یک از روزنامه های محلی منتشر می گردد.

تبصره ۱ - در مواردی که دهیاری لازم تشخیص دهد، می تواند علاوه بر انتشار آگهی در روزنامه از سایر وسایل و طرق انتشاراتی از قبیل پخش آگهی در رادیو و تلویزیون و یا ارسال آگهی برای اشخاص مربوط با الصال آگهی در معابر عمومی استفاده نماید.

تبصره ۲ - اگر به تشخیص دهیاری، موضوع معامله ایجاب کند که علاوه بر نشر آگهی در داخل کشور موضوع به اطلاع فروشندگان کالا با انجام دهندگان کار با خدمت در خارج از

کشور هم برسد، یک نسخه از آگهی باید به هر یک از سفارتخانه های کشورهای مربوط در تهران و یک نسخه هم به سفارتخانه های جمهوری اسلامی ایران در کشورهای مربوط از طریق وزارت امور خارجه فرستاده شود.

ماده ۹- در آگهی مناقصه باید نکات ذیل ذکر شود:

- الف - نوع و میزان کالا و کار و یا خدمت مدت انجام کار یا مشخصات
- ب - مدت و محل و نحوه تحویل کالا یا انجام کار یا خدمت و ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردی که ظرف معامله در تحویل کالا یا انجام کار یا خدمت کالا یا بعضا تاخیر نماید.
- پ - تصریح به این که بهای پیشنهادی باید از جهت مبلغ مشخص و معین و بدون ابهام بود، و در پاکت لاک و مهر شده تسلیم شود.
- ث - محل توزیع یا فروش نقشه ها و برگ شرایط عمومی و مشخصات دیگر در صورت لزوم.
- ج - محل تسلیم پیشنهادها و اخذ اسناد مناقصه.
- چ - واریز مبللی به میزان حداقل ۵ درصد کل برآورد به عنوان سپرده به حساب سپرده دهیاری، یا تقدیم ضمانتنامه بانکی که رسید آن بایستی ضمیمه پیشنهاد باشد.
- ح - ذکر این که برندگان اول، دوم و سوم مناقصه هرگاه حاضر به انعقاد قرارداد نشوند، سپرده شرکت در مناقصه آنان ضبط و وصول خواهد شد.
- خ - میزان تضمین حسن انجام معامله و ترتیب دریافت و استرداد آن.
- د - حداکثر مدتی که برای بررسی پیشنهادها و تشخیص برنده مناقصه و ابلاغ به برنده ضرورت دارد.
- ذ - روز و ساعت و محل قرائت پیشنهادها و همچنین مجاز بودن حضور پیشنهاد دهندگان یا نمایندگی آنها در کمیسیون مناقصه.
- ر - میزان پیش پرداخت در صورتی که به تشخیص دهیاری پرداخت آن به برنده مناقصه لازم باشد و ترتیب پرداخت و واریز آن.
- ز - تصریح به این که دهیاری در رد یا قبول یک یا تمام پیشنهادها مختار است و در این صورت سپرده توسط دهیاری مسترد خواهد شد.

ژ - محل توزیع نمونه قرارداد که باید به وسیله پیشنهاد به منزله قبول شروط و تکالیف دهیاری موضوع ماده ۱۲ این آئین نامه می باشد.

ماده ۱۰ - دهیاری در صورتی که ذکر شروط خاصی را علاوه بر نکات مندرج در ماده ۹ لازم تشخیص دهد، مشروط به این که با قوانین مغایر نباشد، می تواند در متن آگهی در مهلت قانونی به حساب سازمان های ذینفع تادیه نماید.

ماده ۱۳ - دهیاری در مورد مناقصه مکلف به رعایت نکات زیر می باشد:

الف - مدت قبول پیشنهادها در مورد آگهی هایی که در داخل کشور منتشر می شود، از تاریخ اولین نوبت انتشار از ده روز نباید کمتر باشد و در مورد آگهی هایی که در خارج از کشور طبق تبصره ۲ ماده ۸ منتشر می شود، از ۴۵ روز نباید کمتر تعیین شود.

ب - میزان پیش پرداخت نباید از ۲۵٪ مبلغ کل معامله تجاوز نماید و پرداخت آن در قبلا اخذ ضمانتنامه معتبر انجام خواهد شد و دهیاری موظف است پیش پرداخت را در هر صورت و وضوعیت به نسبت پیشرفت کار کسر و نسبت هب آزاد نمودن ضمانتنامه بانکی پیمانکار به همان نسبت اقدام نماید.

پ - میزان سپرده شرکت در مناقصه با توجه به موضع و خصوصیات معامله نباید از ۵٪ مبلغ برآورد معامله کمتر باشد و پس از انعقاد قرارداد به پیمانکار مسترد خواهد شد.

ت - حداقل میزان تضمین حسن اجان معامله که باید از انعقاد قرارداد اخذ شود در مورد معاملاتی که موضوع آن انجام امور ساختمانی یا بابربری یا خرید ماشین آلات باشد، پنج درصد و در مورد سایر معاملات ده درصد مبلغ معامه می باشد و باید به نقد به حساب سپرده بانکی دهیاری واریز و با ضمانتنامه معتبر به هیاری تسلیم شود و در معاملات ساختمانی و بابربری علاوه بر پنج درصد مذکور، دهیاری باید از هر پرداخت معادل ده درصد کسر و به حساب سپرده بابت تضمین حسن انجام کار منظور کند.

ماده ۱۴ - مقررات مربوط به مناقصه عمومی در صورتی که با مقررات مناقصه محدود مغایر نباشد، در مناقصه محدود نیز لازم الرعایه می باشد.

ماده ۱۵ - رسیدگی به پیشنهادهای مربوط به معاملات عمده در مناقصه، مناقصه محدود و یا نحوه عمل در موارد ترک مناقصه به عهده کمیسیون عالی معاملات دهیاری مرکب از دهیار و مسئول مالی دهیاری و یک نفر از افراد بصیر و مطلع در معامله مورد نظر به پیشنهاد دهیار و تأیید شورای اسلامی روستا می باشد.

ماده ۱۶ - وظایف کمیسیون عالی معاملات در مناقصه به شرح ذیل تعیین می گردد:

الف - کمیسیون عالی معاملات مجاز نیست به پیشنهادات مبهم و مشروط و بدون

سپرده و پیشنهاداتی که بعد از انقضای مدت مقرر در آگهی برسد، ترتیب اثر دهد.

ب - در صورتی که در مدت مقرر پیشنهادی نرسیده باشد، کمیسیون می تواند مناقصه

را تجدید و چنانچه مجدداً پیشنهادی نرسد موضوع را برای اتخاذ تصمیم به شورای اسلامی روستا احاله نماید.

پ - کمیسیون عالی معاملات باد در روز و ساعات مقرر که در آگهی مناقصه عمومی و

یا دعوتنامه مناقصه محدود قید گردیده است، تشکیل شود و پیشنهادات رسیده را در صورتی

که تعداد آن سه یا بیشتر باشد باز و رسیدگی و اگر تعداد پیشنهادات از سه فقره کمتر بوده،

مناقصه تجدید و مراتب را در صورتلسه تنظیمی قید نماید. در مناقصه مجدد ولو آنکه تعداد

پیشنهادات کتر از سه فقره باشد، کمیسیون پیشنهادات را باز و رسیدگی می نماید.

تبصره ۱ - دهیاری در مواردی که میسر تشخیص دهد، باید قبل از قرائت پیشنهادهای

بهای عادلانه مورد مناقصه را به عنوان شاخص قیمت به وسایل مقتضی و به طور محرمانه

تهیه نموده و در پاکت لاک و مهر شده در اختیار کمیسیون عالی معاملات قرار دهد.

تبصره ۲ - در صورتی که کمیسیون عالی معاملات ری به تجدید مناقصه دهد، مناقصه

تجدید می شود.

ماده ۱۷ - در مواردی که کمیسیون عالی معاملات برنده مناقصه را اعلان کرده باشد،

سپرده شخص برنده و اشخاصی که بهای پیشنهادی آنها در مرتبه دوم و سوم قرار دارد

نگاهداری و سپرده و سایر پیشنهاد دهندگان مسترد خواهد شد.

ماده ۱۹ - در صورتی که برنده مناقصه از تاریخ ابلاغ نتیجه مناقصه ظرف هفت روز به

استثنای ایام تعطیل نسبت به سپرده تضمین حسن انجام معامله اقدام نکند و یا برای معامله

حاضر نشود، سپرده شرکت در مناقصه او به نفع دهیاری ضبط می شود و مراتب به شخصی

که پیشنهاد او در مرتبه دوم قرارداد با رعایت تبصره ذیل این ماده ابلاغ می گردد و اگر او هم

از تاریخ ابلاغ ظرف مدهت هفت روزی به استثنای ایام تعطیل نسبت به سپرده تضمین حسن

انجام معافه اقدام نکند سپرده او هم ضبط می شود و مراتب به شخصی که پیشنهاد او در

مرتبه سوم قرار دادر و با رعایت مفاد تبصره ۱ این ماده ابلاغ می گردد و او هم اقدام نکرد

سپرده ضبط می شود و در این صورت به تشخیص دهیار مناقصه تجدید و یا موضوع برای اتخاذ تصمیم به کمیسیون عالی معاملات گزارش می شود.

تبصره ۱ - رجوع به پیشنهاد دهنده که بهای پیشنهادی او در مرتبه دوم و سوم قرار دارد، به شرطی میسر است که تفاوت بهای پیشنهادی او با برنده مناقصه از مبلغ سپرده بیشتر نباشد، در غیر این صورت رجوع به او ممنوع است.

تبصره ۲ - مدت مقرر ۷ روز در این ماده در مورد معاملاتی که طرف معامله در خارج از کشور اقامت دارد، حداکثر تا یک ماه تعیین می شود، مشروط به اینکه مدت مذکور در آگهی مناقصه یا برگ شرایط آن ذکر شده باشد.

ماده ۲۰ - در صورتی که حائزین شرایط مناقصه بیش از یک نفر باشند، اعضای کمیسیون عالی معاملات با در نظر گرفتن کیفیت کالا، خدمات و تسهیلات مربوط و حسن شهرت متقاضیان برنده مناقصه را انتخاب خواهند نمود و در صورت شرایط کاملاً مساوی به تشخیص دهیار عمل خواهد شد.

ماده ۲۱ - در قرارداد نکات زیر باید قید گردد:

الف - نام متعاملان

ب - نوع، مقدار و مبلغ مورد معامله با مشخصات کامل آنها

پ - مدت انجام تعهد و محل شرایط تحویل مورد معامله

ث - ترتیب عمل و میزان خسارت در مواردی که برنده مناقصه در انجام تعهدات جزا یا کالا تاخیر نماید.

ث - در صورتی که برنده مناقصه ملزم به ارایه نموده باشد، در این صورت باید نمونه کالا با مهر و امضای طرفین معامله تایید و نزد دهیاری نگاهداری شود.

ج - مبلغ پیش پرداخت و ترتیب واریز آن در صورتی که در شرایط مناقصه ذکر شده باشد.

خ - سایر تعهداتی که در شرایط مناقصه ذکر شده است.

ذ - سایر شرایط که مورد توافق طرفین معامله قرار گیرد، مشروط بر آنکه متضمن امتیازاتی علاوه بر آنچه در شرایط مناقصه ذکر شده است، برای طرف قرارداد نباشد.

ماده ۲۲ - در موارد زیر دهیاری می تواند معاملات را بدون رعایت تشریفات مناقصه

انجام دهد:

الف - خرید اموال و خدمات و حقوقی که به تشخیص دهیار منجر به فرد باشد.

ب - خرید کالاها و خدمات انحصاری دولتی و کالا و خدماتی که فروشنده آنها به تشخیص کمیسیون عالی معاملات انحصاری باشد.

پ - خرید کالاهای ساخت کارخانه های داخلی و کرایه حمل و نقل و بار از طریق زمینی که از طرف دستگاه های دولتی ذیربط برای آنها نرخ تعیین شده باشد.

معاملاتی که طرف معامله وزارتخانه ها یا موسسات دولتی یا شرکت های دولیت با شهرداری ها و موسسات وابسته به آنها با دهیاری ها و یا شرکت های تعاونی و نهادهای انقلاب اسلامی تنظیم و به دهیاری ها ابلاغ خواهد رکد.

تبصره ۳- هزینه حسابرسی از محل اعتبارات دهیاری تامین می شود و برابر قوانین و مقررات مربوط قابل پرداخت می باشد.

بخش دوازدهم - اموال

ماده ۵۳ - اموال دهیاری ها اعم از منقول و غیر منقول به دو دسته تقسیم می شود:

الف - اموال اختصاصی : اموال اختصاصی اموالی است که دهیاری حق تصرف مالکانه در آنها را دارد، از قبیل اراضی، ایینه و اثاثیه و نظایر آن.

ب - اموال عمومی : اموال عمومی دهیاری اموالی است که متعل به ده بوده و برای استفاده عموم اختصاص یافته است، مانند معابر عمومی، خیابان ها، میدین، پل ها و گورستن ها، سیل برگردان، مجاری آب و فاضلها و معلات آن ها ، انهار عمومی، اشجار، چمن و گل و امثال آن ها که دهیاری یا اشخاص در معابر و میدین عمومی غرض نموده باشند.

ماده ۵۴ - حافظت از اموال عمومی دهیاری و آماده و مهیار ساختن آن برای عموم و جلوگیری از تجاوز و تصرف اشخاص نسبت به انها به عهده دهیاری است و در صورتی که بعضی از اموال عمومی ده به نحوی تغییر حالت و موقعیت دهند که قابلیت استفاده عمومی از آن سلب گردد، به تشخیص شورای اسلامی رسوتا جزء اموال اختصاصی ده منظور و محسوب می شود.

ماده ۵۵ - دهیاری مکلف است کلیه اموال غیر منقول اختصاصی دهیاری را طبق مقررات ثبت املاک به ثبت برساند.

ماده ۵۶ - طرز نگاهداری و حفظ و حراست اموال دهیاری اعم از اختصاصی و عمومی و ثبت آنها در دفاتر و کارت های اموال وبازدید مستمر و استفاده صحیح از آنها و نحوه محاسبه استهلاک و نگاهداری حساب موجودی اموال به موجب دستورالعملی خواهد بود که توسط وزارت کشور تصویب و ابلاغ خواهد شد.

۲-۶- مقررات عوارض و دهیاری ها

یکی از انواع عوارض، عوارض محلی است که در ناحیه معینی از کشور وصول و به مصرف همان ناحیه می رسد، این عوارض در بودجه هر محل منظور و در آن صرف می شود و به استناد بند پ ماده یک آئین نامه قانون عوارض موصوب ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ هیات وزیران، عوارضی است که به استناد تبصره ماده پنج قانون جمیع و با رعایت مقررات مندرج در قانون شوراها مصوب ۱۳۷۵ و آیین نامه اجرایی آن توسط شوراهای اسلامی تعیین می شود.

ماده ۷۷ قانون شوراها مصوب ۷۵/۳/۱ مقرر می دارد، شورای اسلامی شهر و بخش می تواند نسبت به وضع عوارض متناسب با تولیدات و درآمدهای اهالی به منظور تامین بخشی از هزینه های خدماتی و عمرانی مورد نیاز شهر و روستا طبق آیین نامه مصوب هیات وزیران اقدام کند.

تبصره عوارض یک ماه پس از ارسال هر مصوبه به وزارت کشور قابل وصول است. وزیر کشور می تواند در هر مقطعی که وصول هر نوع عوارضی را منطبق بر آیین نامه مصوب نداند، نسبت به اصلاح یا لغو آن اقدام نمایند.

براساس تبصره ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی تجمیع عوارض، معادل دوازده در هزار رقم اعلامی گمرک، از محل اعتباراتی که به همین منظور در اختیار وزارت کشور (سازمان شهرداری های کشور) قرار می گیرد و با رعایت نسبت های مذکور در تبصره سه ماده دو قانون به عنوان کمک به شهرداری ها و دهیاری های سراسر کشور، به هزینه قطعی منظور می گردد. برابر ماده ۱۶ اجرایی، شوراهای اسلامی مکلفند هرگونه عوارض محلی جدید و یا افزایش نرخ عوارض جاری را با رعایت مقررات ماده پنج قانون نظارت وزارت کشور تصویب و حداکثر تا پانزده بهمن ماه هر سال جهت اجرا در سال بعد اعلام نمایند و تبصره ماده ۱۶ دریاغت عوارض محلی موضوع تبصره یک ماده پنج قانون، در چارچوب مقررات ماده مذکور در سال ۱۳۸۲ مجاز تلقی شده است. همچنین ماده ۳۵ آیین نامه اجرایی تشکیلات انتخاب داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا که به اختصار آیین نامه اجرایی شورا

نامیده می‌شود، تصریح دارد به این که شورا موظف به همکاری با شورای اسلامی بخش جهت گردآوری اطلاعات به منظور وضع عوارض متناسب با تولیدات و درآمدهای مالی روستا بر طبق آیین نامه مصوب هیات وزیران برای بخشی از بودجه های خدماتی و عمرانی حوزه روستاهای بخش می‌باشد. متعاقب آن، ماده ۳۵ آیین نامه اجرایی، شورا را موظف نموده تا بر حسن اجرای مقررات مربوط به جمع آوری عوارض وضع شده از سوی شورای اسلامی بخش و واریز آن به حساب های مربوطه، نظارت کامل داشته باشد.

براساس ماده ۳۷ آیین نامه اجرایی تشکیلات، انتخابات داخلی و امور مالی شوراهای اسلامی روستا تمامی درآمدها اعم از کمک های بلاعوض مردم، عوارض دریافتی از اهالی، کمک های دولت برای اجرای برنامه های عمرانی در صورت تخصیص و سایر دریافتی ها باید بر طبق برنامه هایی که قبلا به صورت بودجه سالانه و در قالب عمرانی به تصویب شورا و تایید شورای اسلامی بخش رسیده است و با رعایت مقررات مربوطه به عمران و آبادانی روستا برسد.

و برابر ذیل تبصره یک ماده سه، آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک موضوع قانون شوراها در مورد روستاهای محدوده ای که در طرح هادی موضوع ماده هفت اساسنامه بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۶ تعیین شده است ملاک خواهد بود و به طوری که در ماده چهار آیین نامه فوق مقرر شده است وصول عوارضی که طبق این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک وضع می‌شود. در مورد روستا بر عهده دهیار و دهیاری خواهد بود.

برابر ماده شش آیین نامه اخیر، عوارضی که به موجب این آیین نامه توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و یا شهرک وضع می‌شوند. حسب مورد برای تامین هزینه های همان شهر و روستا در قالب بودجه مصوب بخش مربوط مصرف خواهد شد.

براساس ماده چهارده آیین نامه مربوطه، شوراها موظفند به هنگام تصمیم گیری راجع به عوارض، علاوه بر توجه به سیاست های محلی که در برنامه های پنج ساله و قوانینی بودجه سالیانه اعلام می‌شود سیاست های عمومی دولت را به شرح ذیل مراعات نمایند:

الف - نیل به سمت خودکفایی دهیاری، طریق وضع و وصل عوارض متناسب با هزینه های مورد نیاز.

ب - رعایت تناسب بین عوارض و ارائه خدمات عمومی و عمرانی به اقشار و بخش های مختلف اعم از دولتی و غیر دولتی

ت - تناسب وضع عوارض در هر محل، تولیدات و درآمدهای اهالی

ث - توجه به اثرات تبعی وضع عوارض بر اقتصاد محل

ج - هماهنگی و وحدت رویه در نظام عوارض

چ - رعایت اولیت وضع عوارض به صورت درصدی از قیمت فروش کالا و خدمات و سایر روش ها از جمله وضع عوارض مقطوع

ح - وضع عوارض متناسب با ارزش افزوده ناشی از تصمیمات مراجع قانونی و یا اجرای طرح های عمرانی

خ - جلوگیری از وضع عوارض مضاعف بر کالاهای تولید

د - توجه داشتن به رشد تولید و گسترش واحدهای تولید در منطقه به هنگام وضع عوارض بر تولید

ذ - محاسبه و وصول عوارض در مورد واحدهای تولیدی براساس فروش واقعی دوره موردنظر

ر - خودداری از وضع عوارض بر کالاهای صادراتی

ز - توجه به اقشار کم درآمد هنگام وضع عوارض با اعطای تخفیف و نظایر آن

ژ - رعایت حال ایثارگران هنگام وضع عوارض با اعطای تخفیف، معافیت و نظایر آن

س - اعمال رویه های تشویقی بر پرداخت به موقع عوارض

ش - وضوع بدون تبعیض عوارض براساس اصل سه قانون اساسی

بنابر ماده ۱۵ همین آیین نامه، نسبت عوارض شهر و روستا با درآمدها، عرضه کالاها، خدمات، سایر موضوع ها براساس ضوابطی است که سالانه توسط وزارت کشور پیشنهاد و به ستویب هیات وزیران می رسد. مادم که این نسبت در هر سال به تصویب نرسیده است. نسبت معین شده در سال قبل جری خواهد بود.

طبق بند ۱۸ ماده ۱۰ اساسنامه تشکیلات و سازمان دهیاری ها (مصوب سال ۸۰ هیات دولت) تهیه تعرفه عوارض با همکاری شوراهای و ارائه آن به شوراهای اسلامی بخش به منظور تصویب و طی سایر مراحل قانونی از وظایف دهیار تلقی شده و طی سایر مراحل قانونی از

وظایف دهیار تلقی شده و همچنین برابر بند ۱۹ ماده مکور، وصول عوارض مصوب مراجع قانونی و مصرف آن در امور عینی از وظایف دیگر دهیار است.

چنانکه در تبصره سه ماده دو قانون تجمیع عوارض مصوب ۸۱/۱۰/۲۲ آمده است. معادل دوازده در هزار ارزش گمرکی کالاهای وارداتی که حقوق ورودی آنها وصول می شود، از محل اعتباراتی که همه سال در قوانین بودجه سنواتی کل کشور منظور می شود، در اختیار وزارت کشور (سازمان شهرداری ها) قرار میگیرد تا به نسبت هفتاد درصد میان شهرداری ها سی درصد میان دهیاری ها سراسر کشور به عنوان کمک پرداخت و به هزینه قطعی منظور می شود. هم چنین برابر بند د ماده شش قانون تجمیع عوارض و عوارض موضوع بندهای ب، ج و د ماده سه و عوارض موضوع بند ز ماده چهار این قانون به حساب خاصی به نام وزارت کشور (سازمان شهرداری ها) واریز می شود تا بیست درصد آن برای دهیاری ها تحت نظارت گروهی متشکل از نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه ریزی، اقتصاد و دارایی و سازمان شهرداری ها توزیع گردد. وجوه واریزی به این حساب مطابق آیین نامه اجرایی که به پیشنهاد مشترک وزارت کشور و شورای عالی استان ها به تصویب هیات کشور و شورای عالی استان ها به تصویب هیات وزیران می رسد. بین شهرداری ها و دهیاری ها توزیع می شود.

هر گونه برداشت از این حساب به جز پرداخت به شهرداری ها و دهیاری ها ممنوع می باشد. سازمان شهرداری ها موظف است گزارش عملکرد وجوه دریافتی را هر سه ماه یکبار به شورای عالی استان ها ارائه نماید.

آیین نامه اجرایی تبصره یک ماده شش قانون تجمیع عوارض که به مورد اجرا درآمده است مقرر می دارد وجوه قید شده در بند ج ماده شش به نام دهیاری ها توسط خزانه معین استان ها و نماینده خزانه داری کل در حسابی که به نام وزارت کشور (سازمان شهرداری های کشور) افتتاح می گردد واریز می شود و براساس مفاد این آیین نامه و میانگین درآمد کل شهرستان نسبت به جمعیت، بین دهیاری های شهرستان توسط سازمان شهرداری های کشور توزیع و به مصرف می رسد و به طوری که در ماده سه آن مقرر شده، عوارض موضوع ماده شش قانون، پس از رعایت تناسب قید شده برسرانه جمعیتی و شاخص های دیگر از قبیل درآمد سرانه بهره مندی از منابع درآمدی مناسب و زیر ساخت های مناسب بین کلان شهرها دهیاری ها براساس جدوی که در ابتدای هر سال توسط سازمان شهرداری های کشور تهیه می شود توزیع می گردد.

شیوه جذب عوارض ملی

مدیریت روستا برای بهره‌گیری مناسب از عوارض ملی باید شرایط و بستر لازم را فراهم کند و در راستای تحقق این امر نکات ذیل را مورد توجه قرار دهد.

۱- شناخت کافی از طرح‌ها و برنامه‌ها و اولویت دادن به آن دسته از طرح‌ها که انطباق بیشتری با دستورالعمل توزیع هواید متمرکز دهیاری‌ها دارد. این شناخت زمینه‌های را فراهم می‌سازد که دهیار بدون اتلاف وقت و در کمترین زمان ممکن توجیه لازم و کافی برای کسب سهم بیشتری از عوارض ملی را به عمل آورد در جذب آن موفق عمل کند.

۲- دهیار می‌بایست برای توسعه، فعالیت‌های خود از یک برنامه عملیاتی مناسب پیروی کند. توج به دستورالعمل تهیه برنامه پنج‌ساله دهیاری حرکت در چارچوب این برنامه و اولویت بندی طرح‌ها و برنامه‌ها بر مبنای این دستورالعمل، می‌تواند بستر مناسبی برای جذب اعتبارات از محل عوارض ملی را فراهم نماید.

۳- تعامل با سایر دستگاه‌های اجرایی رویکرد مناسبی است که می‌تواند مدیریت روستا را در پیشبرد اهداف و برنامه‌ها یاری دهد. بر این اساس گسترش همکاری و تعامل و ایجاد ارتباط بیشتر با دفتر امور شهری و روستایی در استانداری از یک سو و گسترش ارتباط با سایر دستگاه‌های اجرایی، می‌تواند گام موثری برای تحقق این هدف باشد.

۴- طرح‌هایی را از مجموعه طرح‌ها و برنامه‌های پیش رو مورد تاکید بیشتر و اولویت قرار دهد که سازگاری بیشتری با برنامه‌ها و چشم‌اندازهای توسعه کشور دارند. توجه به اولویت‌های برنامه چهارم توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور می‌تواند در توفیق مدیریت روستا و دهیاری در گسترش فعالیت‌های عمرانی و تخصیص سهم بالایی از عوارض متمرکز به روستا موثر باشد.

در حال حاضر نزدیک به ۱۴ هزار دهیاری در سراسر کشور در روستاهای بالای ۲۰ خانوار مشغول فعالیت هستند که مدیریت روستا باید تدابیر لازم برای جذب سهم بیشتری از منابع تخصیص یافته به دهیاری‌ها از طریق شناخت راهکارهای قانونی و اجرایی را به عمل آورد. براساس قانون تجیمع عوارض بخشی از عوارض جمع آوری شده موضوع این قانون. علاوه بر شهرداری‌ها به دهیاری هم اختصاص می‌یابد و براساس قانون، از اوایل سال ۱۳۸۲ وزارت کشور فرآیند توزیع این عوارض بین دهیاری‌ها را دنبال کرده است. مدیریت روستا برای دستیابی به سهم خود از محل عوارض مربوط به قانون تجیمع عوارض، باید با ساز و کار

توزیع این اعتبارات آشنایی کافی داشته باشد. فرآیند تخصیص و تعیین سهم نهایی هر دهیاری به چند عامل اساسی زیر ارتباط دارد.

الف - جایگاه استان در رتبه بندی توسعه ای کشور و موقعیت اقتصادی - اجتماعی آن، استان هایی که در رتبه بندی توسعه کشور جزء استان های توسعه نیافته به شمار می آیند. از ضریبی به نام ضریب محرومیت استانی برخوردارند. البته در کنار محرومیت استان تعداد روستاهای بالای ۲۰ خانوار در مجموع عوارض تخصیص یافته به استان ۲۰ خانوار در مجموع عوارض تخصیص یافته به استان تاثیر گذار است. اگر استانی از ضریب محرومیت بالایی برخوردار باشد و تعداد روستاهای بالای ۲۰ خانوار آن نسبت به استان دیگر بیشتر باشد. به طور طبیعی می توان سهم بیشتری از عوارض مربوط به قانون تجمیع عوارض و عوارض ملی به خود اختصاص دهد.

شیوه جذب عوارض ملی اختصاصی

عوارض محلی اختصاصی مشتمل بر عوارضی است که با رعایت تبصره یک ماده پنج قانون تجمیع عوارض و براساس شرایط جغرافیایی - طبیعی، اقتصادی - اجتماعی و کالبدی روستا به پیشنهاد دهیار و تصویب شورای اسلامی روستا و تایید شورای اسلامی بخش تعیین می شود.

با عنایت به این که این گونه عوارض به پیشنهاد دهیار صورت می گیرد باید مبتنی بر شناخت واقعیت های اقتصادی - اجتماعی ساکنان روستا باشد و زمینه عوارض مصاف را ایجاد نکند در پیشنهاد و وضع این استقرار و کارآمدی آن را تضمین نماید:

الف - ارزیابی پیامدهای احتمالی هر نوع وضع عوارض بر رفاه مصرف کنندگان و انگیزه تولید کنندگان به ویژه تولید کنندگان محصولات کشاورزی و صنایع روستایی
ب - ایجاد مکانیزم تشویقی برای استمرار پرداخت عوارض توسط مردم.

۸-۲- دستور العمل اجرایی توزیع اعتبارات متمرکز دهیاریهای کشور

۲-۸-۱- موضوع تبصره ۱ ماده ۶ قانون تجمیع عوارض ویژه سوخت، سیگار و شماره گذاری خودرو

به منظور تسریع در روند جذب اعتبار و اجرای پروژه های مندرج در این دستورالعمل ذکر چند نکته ضروری است.

۱- عواید سهم هر استان از موضوع این دستورالعمل براساس چهار شاخص تعداد دهیاری های هر استان، تعداد روستای بالای ۲۰ خانوار، جمعیت روستاهای بالای ۲۰ خانوار و نیز تعداد دهستان های هر استان محاسبه و تعیین شده است.

۲- استانداری ها می توانند به دهیاری هایی که در تهیه و اجرای طرح ها از مشارکت و خودیاری اهالی کمک می گیرند، سهم بیشتری اختصاص دهند.

۳- استان هایی که دارای طرح ساماندهی فضا و سکونت گاه های روستایی هستند، می بایست در تهیه طرح های این دستورالعمل طرح مذکور را مورد توجه قرار دهند.

۴- در توزیع این عواید بین دهیاری ها می بایست شاخص جمعیت روستا به عنوان متغیر کلیدی و سایر شاخص های منطقی و مرتبط مورد توجه قرار گیرد.

۵- خرید ماشین آلات عمرانی و خدماتی دهیاری ها به صورت متمرکز و توسط سازمان انجام می گیرد و استانداری ها می باید از انجام هرگونه خرید در این خصوص خودداری نمایند.

۶- نظر به اینکه تهیه گزارش توجیهی یکی از پیش نیازهای اصلی توزیع عواید برای اغلب ردیف های این دستورالعمل می باشد (ردیف های ۲ و ۵ و ۶) ضروری است استانداری ها در این خصوص کمک های مشاوره ای لازم را به دهیاری ها ارائه نمایند.

۷- دهیاری باید موضوع درخواست کمک جهت اجرای ردیف های این دستورالعمل را در قالب فرم شماره ۲ و در صورت نیاز، فرم های گزارش توجیهی مربوطه تنظیم و پس از تصویب شورای اسلامی روستا و تأیید مراجع ذیربط به معاونت امور عمرانی استانداری ارسال نماید.

۸- معاونت امور عمرانی استانداری می بایست درخواست دریافت کمک دهیاری ها را پس از طی مراحل و تأیید گزارشات و فرم های مربوطه تهیه و کتبا به معاونت امور دهیاری ها سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور جهت اقدام ارسال نمایند.

کمک به تفکیک از مبدا، جمع آوری و دفن بهداشتی پسماندها

به منظور حفظ و بهبود بهداشت محیط روستایی و جلوگیری از تخلیه انواع پسماندها در معابر رودخانه ها و دره های مجاور و برای به حداقل رساندن اثرات نامطلوب زبله بر محیط زیست به مدیریت پسماند اقدام کنند.

دفع پسماندهای روستایی از گزینه های مهم و اساسی در مدیریت پسماندها در این مناطق مسحوب می شود. برای مکان دفن پسماندهای روستایی در گستره هر بخش یا شهرستان باید تعدادی شهر یا روستای مرکزی مشخص شود تا سایر روستاها به صورت اقماری حول آنها محدوده بندی شوند. هماهنگی برای دفن پسماندها در یک محل دفن مشترک، به عهده کمیته ای با مسئولیت فرماندار و متشکل از دستگاه های ذیربط محل با صلاحدید فرماندار مربوطه می باشد. دهیاری های ذیربط وظیفه دارند اراضی بایر مناسب برای تعیین مکان های مطروحه را شناسایی و جهت تایید به بخشداری معرفی نمایند.

به طور کلی کمک های موضوع ردیف حاضر می تواند در راستای موارد زیر در اختیار دهیاری ها قرار گیرد:

- تهیه امکانات و تجهیزات مناسب در زمینه جمع آوری و حمل پسماندها
  - تهیه تجهیزات مناسب به منظور دفع صحیح پسماندها
  - انتخاب محل مناسب براساس نظرات کارشناسی جهت دفن بهداشتی پسماندها
  - برگزاری دوره های مختلف جهت آموزش اهالی روستا و توانمند سازی آنان برای همیاری در فرآیند مدیریت پسماندها و تامین هزینه های مدرسین این دوره ها
  - تعیین مکان های خاص جهت دپوی موقت پسماندها در سطح روستا و یا حریم آن
  - مدیریت جمع آوری، حمل و دفن پسماندها
  - تهیه تجهیزات مناسب جهت بازیافت و تفکیک مواد زائد جامد از مبدا
- استفاده از عواید این ردیف منوط به تکمیل فرم های ۲ و گزارش توجیهی (فرم شماره ۴) می باشد.

۳- کمک به توسعه و احیای جنگل ها و مراتع

وضعیت موجود و روند تخریب منابع طبیعی در ایران نگران کننده است و با وجود تلاش های سازمان های مربوطه در این خصوص دورنمای وضعیت منابع طبیعی روشن به نظر نمی رسد، به طوری که از نظر میزان تخریب زمین های حاصلخیز و منابع طبیعی ایران در

رده دوم جهان قرار دارد. بنابراین توجه و تاکید دهیاری‌ها بر حفظ و احیا منابع طبیعی می‌تواند نقش ارزنده در کاهش تخریب این منابع با ارزش ایفا نماید.

دهیاری‌ها می‌توانند در صورت لزوم از طریق نهال کاری تامین آب مورد نیاز به ویژه در مناطق گرم، آموزش روستائیان همکاری و هماهنگی با قرق بانان به منظور مقابله با قطع بی‌رویه درختان جنگل، برنامه ریزی محلی جهت خروج دام از جنگلها، بذرپاشی و... با همکاری و مشارکت سازمان جنگل‌ها و مراتع و نیز سازمان‌های ذیربط، در حفظ و احیای منابع طبیعی حداکثر تا ۵ درصد از عواید بخش سوخت، سیگار و شماره گذاری اقدام نمایند.

لازم به ذکر است کلیه فعالیت‌های صدرالذکر باید در محدوده خدماتی روستا باشد.

۴- کمک به تجهیز و راه اندازی دهیاری‌ها

دهیاری‌ها که از عواید متمرکز سال ۱۳۸۲ برای تجهیز و راه اندازی استفاده نکرده‌اند می‌توانند از محل کمک‌های این ردیف نسبت به تجهیز ساختمان دهیاری و خرید لوازم تجهیزات داری مانند رایانه، میز، صندلی و تلفکس اقدام نمایند. سهم هر دهیاری از محل این ردیف ۱۵ میلیون ریال است.

کمک به ایجاد زمینه‌های لازم اقتصادی و اجتماعی توسعه پایدار روستایی

با توجه به رویکرد کلی توزیع اعتبارات جهت ایجاد زمینه‌های لازم اقتصادی و اجتماعی توسعه پایدار روستایی عواید این محور به شرح ذیل توزیع می‌شود.

کمک به توسعه تولیدات کشاورزی، صنایع و ایجاد بازارچه‌های محلی

نظر به این که یکی از اهداف مهم تاسیس دهیاری‌ها کمک به بهبود معیشت و رفاه روستائیان می‌باشد. دهیاری می‌تواند جهت کمک به ایجاد بسترهای مناسب برای افزایش تولیدات کشاورزی و صنایع روستایی و نیز تسریع در روند بازاریابی تولیدات روستائیان اقدام نماید. این اقدامات می‌تواند در قالب مشارکت در ایجاد سردخانه‌ها و انبارهای عمومی، ایجاد فضاهای نگهداری احشام، پرورش ماهی در آبهای شیرین (قنوات) و... باشد. پروژه‌ها و پیشنهادهایی که در این خصوص تهیه و اجرا می‌شوند و از محل منابع این طرح استفاده می‌کنند. باید جهت توسعه بنیانهای تولیدی روستا و فراهم کردن زیر ساخت‌های اولیه در این

زمینه باشد. به طوری که منافع حاصل از آن شامل عموم روستائیان شود و موجب درآمد پایدار برای دهیاری گردد. از محل منابع این طرح به هیچ وجه اعتباری برای کمک بلاعوض به اشخاص حقیقی و حقوقی قابل پرداخت نیست.

جهت ترغیب دهیاری‌ها به اجرای پروژه‌هایی که منافع مشترک دارند و سرمایه‌گذاری آنها توسط یک دهیاری مقرون به صرفه نمی‌باشد درخواست کمک جهت سرمایه‌گذاری مشترک توسط چند دهیاری دارای اولویت خاص بوده و میزان کمک تا ۷۰ درصد هزینه اجرای طرح قابل افزایش می‌باشد.

کمک به ایجاد موسسات فرهنگی، اجتماعی و توسعه ورزش

با توجه به برخورداری هر یک از دستگاه‌های دولتی متولی ارائه خدمات فرهنگی، بهداشتی، آموزشی، ورزشی و اجتماعی از منابع اعتبارات ملی و قرار گرفتن این اقدامات در چارچوب وظایف قانونی آنها، نقش دهیاری‌ها در ارائه این خدمات به همکاری و ایجاد تسهیلاتی برای دستگاه‌های مورد نظر، محدود می‌شود. بنابراین کمک‌های موضوع حاضر تنها در چارچوب کمک دهیاری‌ها برای تسریع یا تسهیل در ارائه این خدمات یا اتمام طرح‌های نیمه‌تمامی که با کمبود منابع مالی مواجه است عواید موضوع این ردیف می‌توانند در اقدامات زیر هزینه شوند:

- ۱-۲- ساخت یا توسعه کارگاه‌ها و مجتمع‌های هنری و سنتی
- ۲-۲- تاسیس یا توسعه کتابخانه و خرید کتاب
- ۳-۲- توسعه و ایجاد ورزشگاه و تاسیسات ورزشی
- ۴-۲- احداث و یا تکمیل و تجهیز سرویس‌های بهداشتی نظیر حمام و آبخوری

کمک به تدوین برنامه ۵ ساله دهیاری‌ها

نظر به ضرورت برنامه‌ریزی و هماهنگی کلیه وظایف و امور در چارچوب برنامه‌ای مشخص و مدون، کلیه دهیاری‌ها موظفند نسبت به تهیه برنامه ۵ ساله اقدام نمایند. با توجه به کمبود نیروی متخصص در روستا، دهیار می‌تواند با هماهنگی معاونت امور عمرانی

استانداردی می‌تواند با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی و دانشگاه‌ها، نسبت به شناسایی افراد ذیصلاح و معرفی آنها به دهیاری‌ها اقدام نماید

کمک به برگزاری دوره‌های آموزش غیر متمرکز

نظر به گستردگی وظایف دهیاری‌ها و تازه تاسیس بودن تشکیلات سازمانی آنها از یک سو و نقش ارزنده آموزش در توانمند سازی نیروی انسانی از سوی دیگر، برگزاری دوره‌های آموزشی برای دهیاران ضروری است. لذا معاونت امور عمرانی استانداری مجاز است حداقل ۳-۵ درصد از سهمیه تخصیصی را به صورت متمرکز صرفاً به امر آموزش دهیاران در قالب دوره‌های آموزشی کوتاه مدت و در چارچوب محورهای آموزشی ابلاغی و همچنین در صورت نیاز، به برگزاری بازدیدهای آموزشی مربوطه اختصاص دهد.

در صورت لزوم استانداری می‌تواند از سایر منابع در اختیار، نسبت به برگزاری دوره‌های آموزشی برای سایر نهادهای مرتبط با حوزه‌های فعالیت دهیاری‌ها (اعم از شورای اسلامی روستا، شوراهای اسلامی بخش و...) اقدام نماید.

۲-۸-۲- موضوع تبصره ۳ ماده ۲ قانون تجمیع عوارض دوازده دره زار حقوق

گمرکی

کمک به اجرای طرح‌های هادی توسعه روستایی با توجه به رویکردهای کلی توزیع عواید متمرکز جهت مساعدت و کمک به عمران و توسعه مدیریت روستایی، عواید این محور به شرح ذیل توزیع می‌شود.

۱- کمک به تهیه طرح هادی

با توجه به اهمیت تهیه طرح هادی روستایی به عنوان اولویت در بهبود وضعیت کالبدی و محیطی روستا، دهیاری هایی که فاقد طرح هادی می باشند می توانند با هماهنگی بنیاد مسکن شهرستان، از محل عواید این ردیف نسبت به تهیه طرح هادی برای روستای موردنظر اقدام نمایند. دهیاری هایی که دوره اعتبار طرح هادی آنها سپری شده است (بیش از ۱۰ سال از تاریخ تهیه طرح هادی گذشته است) نیز می توانند از کمک های این ردیف نسبت به بازنگری طرح های هادی خود اقدام نمایند.

۲- کمک به اصلاح و توسعه شبکه معابر

اصلاح و توسعه شبکه معابر از اقدامات اساسی در جهت اجرای طرح هادی روستا است. بنابراین روستاهایی که دارای طرح هادی می باشند می توانند از عواید این ردیف استفاده نمایند.

۳- کمک به ایمن سازی و ایجاد تاسیسات حفاظتی در روستا های کشور

سیل به عنوان یکی از مهمترین حوادث طبیعی منجر به تخریب بسیاری از روستاهای کشور شده است و در برنامه پنج ساله سوم توسعه کشور شناسایی مناطق روستایی در معرض حوادث طبیعی و تهیه طرح های ایمن سازی راهکار مقابله با این پدیده عنوان شده است از این رو، اقدامات مدیریتی کنترل سیلاب و اقدامات ساختمانی دارای اهمیت و ضرورت جدی است.

انجام کلیه فعالیت های عمرانی مرتبط با این ردیف باید با هماهنگی و تأیید دفتر فنی استانداری صورت پذیرد.

۴- کمک به ساماندهی گورستان ها، تاسیسات و تجهیزات مربوطه

نظر به این که بسیاری از گورستان های موجود با کمبود امکانات بهداشتی نظیر غسلخانه، منبع آب دائم و با مشکلات دسترسی مواجه می باشند، بنابراین کمک های موضوع این ردیف بر اساس اولویت های زیر تخصیص داده می شود.

۱- بهسازی غسلخانه گورستان با در نظر گرفتن اصول و معیارهای بهداشتی

۲- احداث غسلخانه در گورستان براساس معیارها و ضوابط فنی و بهداشتی
۴- ایجاد گورستان جدید در محل پیشنهاد شده در طرح هادی روستا براساس ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی.

دهیاری‌هایی که روستای محل خدمت آنها، به طور مشترک از یک گورستان استفاده می‌کنند. می‌توانند درخواست خود را برای دریافت کمک‌های موضوع این ردیف، به طور مشترک ارائه کنند. ایجاد گورستان مستقل در چنین روستاهایی منوط به ارائه دلایل مستند و دقیق در این زمینه می‌باشد.

اجرای طرح در روستا براساس ضوابط و مقررات مندرج در شیوه‌نامه احداث غسلخانه روستایی ضوابط فنی و ساختمانی مربوط به احداث غسلخانه و ضوابط طرح هادی روستا و معیارهای تعیین شده توسط دفتر فنی استانداری انجام خواهد شد.

۵- کمک به ایجاد، حفظ و نگهداری فضای سبز تفریحی

یکی از خصوصیات بارز روستاها داشتن فضاهای سرسبز و مناظر زیبایی طبیعی است. وجود باغ، رودخانه، چشمه، آبشار و غیره از جمله جاذبه‌های طبیعی و یا انسان‌ساخت در روستاها است که با صرف هزینه‌های اندک می‌توانند به فضاهای جذاب و فرح‌بخش تبدیل شوند و اهالی روستا یا گردشگران دیگر را به سوی خود جذب نمایند.

به این ترتیب کمک‌های موضوع این ردیف براساس اولویت‌هایی مانند طراحی و فضا سازی بیشه‌ها و جنگل‌های طبیعی درون روستا یا در فاصله نزدیک به آن، احداث و توسعه پارک‌های موجود روستا از نظر وسعت و تجهیزات رفاهی، ایجاد یا توسعه فضای سبز در حاشیه معابر روستا قابل انجام است.

جهت انجام هر یک از اولویت‌های مذکور توجه به موارد زیر ضروری است:

۱- فاصله فضای طبیعی از مرکز روستا باید به اندازه‌ای باشد که ساکنان علاقمند به گذراندن اوقات فراغت خود در آن باشند.

۲- پارک‌های موجود در روستا دچار خشکی یا کمبود آب موردنیاز نباشند و ساکنان روستا از وجود آن به خوبی بهره‌مند شوند.

۳- زمین موردنیاز پارک در مالکیت دهیاری عمومی قرار داشته باشند.

۴- مکان انتخاب شده برای احداث پارک جدید، دارای دسترسی به منابع آب دائمی و کافی باشد.

۵- نگهداری از فضاهای سبز موضوع طرح، با مشکلات قابل پیش بینی به خصوص در زمینه تامین آب، تخریب از طرف ساکنان روستا و خطرات تخریب سیلاب مواجه نباشند. ارایه کمک به طرح های جدید طراحی و ایجاد پارک، مشروط به پیش بینی ضرورت احداث پارک در طرح هادی روستاها است. ایجاد پارک تفریحی باید براساس شیوه نامه ابلاغیه شماره ۱۲۱/۱/۱۰ مورخ ۸۳/۱/۱۶ انجام گیرد.

۶- کمک به هدایت و جمع آوری آبهای سطحی

حفظ بافت روستا و زمین های کشاورزی در برابر خطر جریان شدید و سریع آبهای سطحی در معابر روستا و جمع آوری و هدایت آنها در مسیرهای مناسب و بدون خطر نیازمند انجام اقدامات محافظتی است. در روستاهای دارای طرح هادی، این اقدامات در قالب برنامه هدایت آبهای سطحی تعیین می شوند.

روستاهای آسیب پذیری که دارای طرح هادی هستند و برنامه هدایت آبهای سطحی نیز برای آنها تعریف شده است. در اولویت قرار دارند. در این روستاها کمک اختصاص یافته فقط در چارچوب اقدامات اجرایی طرح هادی که احتمالاً به همراه برنامه اصلاح و تعریض معابر یا به طور مستقل از آن می باشد. هزینه خواهد شد. در روستاهای فاقد طرح هادی اجرای طرح جمع آوری و هدایت آب های سطحی باید در چارچوب ضوابط مندرج در شیوه نامه ساماندهی جمع آوری و هدایت آب های سطحی روستا که متعاقباً ابلاغ خواهد شد انجام گیرد.

طرح های جدول کشی حاشیه معابر روستا، احداث کانال انتقال ابهای حاصل از بارندگی بر زمین های مشرف بر روستا که از بافت روستا عبور می کنند بیشتر مورد تاکید می باشند.

اولیت بندی روستاهای واجد شرایط برای دریافت کمک های این ردیف به شرح ذیل می باشند:

۱- روستاهایی که دارای رودخانه دائمی در درون بافت کالبدی خود هستند و طغیان آن در فصول پرباران موجب تضعیف دسترسی یا تخریب املاک حاشیه رودخانه می شود.

۲- روستاهای مناطق خشک که در پای دامنه‌ها قرار دارند و مجرای رواناب‌های این دامنه از بافت کالبدی روستا میگذرد.

۳- روستاهایی که در زمین‌های هموار و کم‌شیب قرار دارند و دفع طبیعی آب‌های سطحی حاصل از مصرف خانگی یا بارندگی با مشکل جدی همراه است.

دهیاری‌ها، هنگام ارزیابی طرح خود برای استفاده از کمک‌های موضوع این ردیف، باید گزارش توجیهی مناسبی را براساس چارچوب زیر تهیه و ارائه کنند.

۷. کمک به حفظ میراث فرهنگی و تقویت گردشگری

اولویت تهیه طرح و استفاده از اعتبارات این ردیف مربوط به روستاهایی است که دارای مناطق گردشگری و بافت های تاریخی و فرهنگی در سطح بین المللی و یا ثبت در فهرست آثار ملی باشند. براین اساس دهیاری باید طرح پیشنهادی خود را برای محدوده های تاریخی، فرهنگی و طبیعی دارای جاذبه های گردشگری به معاونت امور عمرانی استانداری ارسال نماید. در تهیه طرحهای پیشنهادی باید به طرحهای تهیه شده توسط دستگاه های مسوول (سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سایر سازمانهای ذیربط) توجه شود و طرح های مذکور و یا نیمه تمام دارای اولویت می باشند. طرح های ارسالی باید حداقل دارای یکی از ویژگی های زیر باشد:

۱. داشتن تاثیر مثبت برحفظ هویت فرهنگی و تاریخی روستا و منطقه
۲. امکان معرفی محدوده طرح (گردشگری یا میراث فرهنگی) در سطح ملی و بین المللی
۳. دارا بودن ویژگیهای منحصر به فرد در سطح استان در زمینه های طبیعی، تاریخی، فرهنگی و معماری
۴. تقویت و ایجاد زمینه های رشد اقتصادی از طریق جذب گردشگر
۵. کمک به تثبیت و حفظ و نگهداشت جمعیت روستایی از طریق ایجاد زمینه های اشتغال

۸- کمک به اجرای طرح های تفکیک از مبدا و دفن بهداشتی پسماندها

اولویت تهیه طرح و استفاده از عواید این ردیف مربوط به روستاهای واقع در مناطق بحرانی از نظر زیست محیطی، روستاهای واقع در مجاورت رودخانه ها و دریاها، مناطق گردشگری و موارد مشابه می باشد. همچنین پروژه های مشترک بین چند روستا و یک یا چند روستا با شهرهای مجاور واجد اولویت می باشد.

تهیه پروژه های مطالعاتی و اجرایی باید توسط مراجع ذیصلاح (مانند مراکز علمی و دانشگاهی، مهندسين مشاور و یا کارشناسان حقیقی متخصص و محیط زیست استان و یا سایر دستگاه های اداری مرتبط) و یا افراد حقیقی ذیصلاح انجام شود.

در تهیه طرحها باید توجه کافی به طرحهای ناحیه ای بالادست و مکانیابی های انجام شده و ظرفیت های موجود مبدول و حتی المقدور اجرای طرح با لحاظ توسعه آتی آن و تحت پوشش بودن مراکز جمعیتی بیشتر انجام شود..

۹- کمک به احداث طرح های کمپوست و بیوکمپوست

به منظور کمک به احداث طرح های کمپوست و بیوکمپوست ضروری است اقدامات لازم برای تهیه طرح های پیشنهادی لازم در قالب اولویت ها و شرح خدمات کلی زیر انجام گیرد.

۱- پروژه های احداث واحدهای کمپوست و بیوکمپوستی که به طور مشترک توسط چندین روستا مورد اقدام قرار گیرند واجد اولویت خواهند بود.

۲- تهیه پروژه و مکان یابی دقیق واحدهای مربوطه توسط کارشناسان مراکز علمی و دانشگاهی، مشاورین ذیصلاح و ... انجام پذیرفته باشد و مشتمل بر موارد ذیل باشد:

۱-۲- مکان یابی مناسب و علمی جهت اخذ مجوزهای لازم برای احداث واحد تولید کمپوست و بیوکمپوست، از سازمان های مربوطه شامل اداره کل محیط زیست استان، اداره منابع طبیعی و سایر دستگاههای ذیربط.

۲-۲- بررسی دقیق ویژگی ها و خصوصیات جغرافیایی محل احداث (شرایط اقلیمی، توپوگرافی، خاک شناسی، وضعیت آبهای زیرزمینی و سطحی و ...).

۲-۳- بررسی دقیق وضعیت موجود زباله های روستایی (شامل کمیت و کیفیت پسماندهای تولیدی، تعیین میزان رطوبت و ...).

۲-۴- تهیه گزارشات توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی پروژه.

۲-۵- تعیین طراحی و نوع واحد تولید کننده کمپوست یا بیوکمپوست و ارائه گزارش نوع و ظرفیت تجهیزات و ماشین آلات موردنیاز در طرح. در این گزارش نحوه کنترل بو و حشرات و ... بایستی بررسی شود.

۲-۶- طراحی و ارائه نقشه های دقیق و کامل اجرای واحد تولید کننده کود کمپوست یا بیوکمپوست با مقیاس مناسب.

۲-۷- تهیه گزارش مربوط به کمیت و کیفیت کودهای مختلف مصرفی در منطقه و اثرات زیست محیطی آنها و همچنین نحوه رقابت کود کمپوست تولیدی با آنها.

۲-۸- تهیه گزارش اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی اجرای پروژه.

۱۰- کمک به اجرای طرح های برگزیده

به منظور شناسایی و انتقال دانش و تبادل تجارب حاصل پروژه های موفق و تشویق دهیاری ها به اجرای طرح های ابتکاری، سازمان طرح های برگزیده و ممتاز را مورد تشویق قرار می دهد. طرح های برگزیده و موفق، طرح هایی هستند که اثری آشکار و ملموس در بهبود کیفیت زندگی روستائیان دارند.

۱. نتیجه مشارکت موثر دهیاری(ها)، بخش خصوصی تشکل های عمومی غیردولتی و ... باشند.

۲. دارای پیامدهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست محیطی پایدار و ماندگار باشند.

طرح های ارسالی می توانند در چارچوب حداقل یکی از محورهای ذیل باشند:

۱- بهداشت، نظافت و ایمنی روستایی

۲- برنامه ریزی و بهبود وضعیت کالبدی روستا

۳- حفظ منابع طبیعی، محیط زیست و فضای سبز روستا

۴- کمک به توسعه گردشگری

۵- ایجاد منابع پایدار درآمدی برای دهیاری

طرح برگزیده دهیاری هایی که برپایه مشارکت روستائیان، تشکل های عمومی داوطلب، بخش خصوصی و سایر نهادها و سازمان ها هستند در اولویت می باشند. دهیاری می تواند طرح پیشنهادی خود را با توجه به شرایط فوق جهت شرکت در مسابقه و اخذ جایزه این ردیف را در قالب دستورالعمل مربوطه که متعاقبا ارسال خواهد شد، تهیه و به معاونت امور عمرانی استانداری ارسال نماید.

۱۱- پرداخت وام به دهیاری ها برای اجرای طرح های درآمدزا

جهت نیل به خودکفایی دهیاری ها و کمک به اجرای طرح های درآمدزا، ایجاد فرصت های شغلی و رونق بخشی به اقتصاد روستا، دهیاری ها می توانند از منابع این ردیف با همکاری و مشارکت بخش خصوصی جهت سرمایه گذاری، استفاده نمایند.

عواید این ردیف به اجرای طرح های درآمدزا اختصاص می یابد که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با وظائف قانونی دهیاری ها مرتبط بوده و دارای توجیه اقتصادی و درآمدزایی باشد.

دهیاری می تواند موضوع درخواست وام را در قالب « دستورالعمل پرداخت وام به دهیاری ها » که متعاقبا ابلاغ خواهد شد، تهیه و به معاونت امور عمرانی استانداری ارسال نماید.

۱۲- کمک به اجرای طرح های آموزشی و پژوهشی

به منظور انجام بررسی های علمی و کارشناسی در حوزه دهیاری ها و برگزاری دوره ها و کارگاه های آموزشی به صورت متمرکز، استانداری ها می توانند از منابع اعتباری این ردیف استفاده نمایند. بدین منظور معاونت امور عمرانی استانداری ضروری است عناوین طرح های علمی و پژوهشی و همچنین و

فهرست نیازهای آموزشی خود را به معاونت امور دهیاری های سازمان ارسال نمایند. عناوین طرح های پژوهشی ارسالی می بایست مرتبط با حوزه فعالیت دهیاری ها و در سطح ملی و منطقه ای باشد. بدیهی است معاونت امور دهیاری ها پس از بررسی عناوین و فهرست های ارسال شده نسبت به انتخاب و اجرای طرح ها و دوره های آموزشی اقدام خواهد نمود.

۱۳- کمک به بودجه دهیاری ها

با توجه به رویکرد کلی توزیع عواید متمرکز، به منظور تامین هزینه های جاری پیش بینی شده در بودجه، هزینه های پرسنلی و خرید لوازم و تجهیزات اداری، دهیاری می تواند حداکثر ۱۰ درصد کل سهم عواید متمرکز دریافتی خود را برای این منظور هزینه کند.

- تهیه اسناد هزینه و مدارک ضمیمه آن و طرز طبقه بندی هزینه های دهیاری

۹-۲- طبقه بندی درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار دهیاری

- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی (درآمدهای مستمر)

- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - وصولی توسط سایر موسسات

- سایر موارد

- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - عوارض بر ساختمانها و اراضی

- عوارض سطح روستا

- عوارض بر پروانه های ساختمانی

- عوارض بر پروانه های ساختمانی

- عوارض بر تفکیک اراضی و ساختمان

- عوارض بر بالکن و پیش آمدگی

- عوارض بر معاملات غیر منقول

- سایر موارد

- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل

- عوارض بلیط مسافرت و باربری

- عوارض بر معاملات وسایل نقلیه

- سایر موارد

- درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - عوارض بر پروانه های کسب، فروش و خدمات

- عوارض بر اماکن عمومی (هتل، مسافرخانه و غیره....)
- عوارض بر پروانه های کسب و پیشه و حق صدور پروانه
- عوارض دستگاه های قالی بافی
- عوارض بر صید و شکار و شیلات
- عوارض پلاژها و محل های تفریحی
- عوارض بر اسناد رسمی و قراردادها
- عوارض فخاری و سایر مصالح ساختمانی
- عوارض ذبح دام و طیور
- عوارض بردفترچه تعاونی مرز نشینان
- عوارض بر باسکول ها
- عوارض ۳٪ حق نظاره مهندسین ناظر ساختمان و سایر حق نظارت
- عوارض میادین دواب
- سایر موارد

- درآمدهای ناشی از عوارض اجتماعی

- درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی - وصولی توسط دهیاری
- عوارض حق بیمه (حریق و ...)
- سایر موارد

- درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی - سهمیه از عوارض وصولی متمرکز

- سهمیه دهیاری از عوارض وصولی متمرکز (موضوع تبصره ۱ ماده ۶ قانون معروف به تجمیع عوارض)
- کمک از محل ۱۲ در هزار حقوق گمرکی (موضوع تبصره ۱ ماده قانون معروف به تجمیع عوارض)
- سایر موارد

- بهاء خدمات و درآمدهای موسسات انتفاعی دهیاری

- درآمد ناشی از بهاء خدمات
- حق آسفالت، لکه گیری و ترمیم حفاری
- درآمد حاصل از خدمات پیمانکاری

- حق کارشناسی و فروش نقشه ها
- درآمد حاصل از خدمات بازرگانی
- درآمد حاصل از فروش و جمع آوری زباله
- درآمد سرویسهای دربستی
- درآمد حاصل از خدمات فنی
- درآمد حاصل از فروش بلیط
- درآمد یارانه دهیاریهای همجوار
- درآمد حاصل از ارائه خدمات آموزشی
- سایر موارد

- درآمد تاسیسات دهیاری

- درآمد کشتارگاه
- درآمد مینی بوسرانی و سایر
- درآمد هتل، مهمانسرا، پلاژ و سایر مراکز رفاهی
- درآمد غسالخانه و گورستان
- درآمد حاصل از فروش محصولات کارخانه آسفالت
- درآمد حاصل از فروش محصولات کارخانجات
- درآمد حاصل از تاسیسات معدن
- درآمد حاصل از فروش گل و گیاه و سایر محصولات
- درآمد پارکها
- سایر موارد

- درآمد حاصله از وجوه و اموال دهیاری

- درآمد حاصل از وجوه سپرده دهیاری
- درآمد حاصل از سرمایه گذاری در بخش عمومی
- درآمد حاصل از سرمایه گذاری در بخش خصوصی
- درآمد حاصل از وجوه سپرده های دهیاری
- سایر موارد

- درآمد حاصل از اموال دهیاری

- حق ورودیه تاسیسات دهیاری

- درآمد حاصل از کرایه ماشین آلات و وسائط نقلیه
- درآمد حاصل از پارکینگ
- درآمد حاصل از بازارهای روز و هفتگی
- مال الاجاره ساختمانها و تاسیسات
- سایر موارد
- **کمک های اعطائی دولت و سازمانهای دولتی**
- کمکهای دولت و سازمانهای دولتی
- کمک بلاعوض جاری
- کمک بلاعوض عمرانی
- سایر موارد
- **اعانات، هدایا و دارائی ها**
- اعانات و کمکهای اهدایی اشخاص و سازمانهای خصوصی
- کمک های خیرین به پروژه های عمرانی روستا
- هدایا و خودیاری اهالی
- کمک از موسسات عمومی
- سایر موارد
- اموال و دارائی هایی که بطور اتفاقی یا بموجب قانون به دهیاری تعلق می گیرد
- جرائم تخلفات ساختمانی و غرامت ها
- ضبط سپرده های مطالبه نشده
- ضبط سپرده های معاملات دهیاری
- حق بهره برداری از خطوط حمل مسافر داخل روستا
- جریمه قطع اشجار روستایی و غرامت ها
- جریمه سد معبر
- درآمد حاصل از تغییر کاربری ها
- درآمد حاصل از حق تشرف
- سایر موارد
- **سایر منابع تامین اعتبار**
- وامهای دریافتی

- وام دریافتی از وزارت کشور (سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور)

- وام دریافتی از بانکها

- وام دریافتی از سایر موسسات

- سایر درآمدها

- فروش اموال دهیاری

- فروش اموال غیرمنقول

- فروش اموال منقول و اسقاط

- فروش سرقفلی و حقوق انتفاعی

- سایر درآمدها

- سایر منابع

- مازاد درآمد بر هزینه دوره های ماقبل

- مازاد اقساط بر هزینه دوره قبل

- بازدریافت وامهای اعطایی

- سایر درآمدها

منابع و ماخذ:

- سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور- دستورالعمل اجرایی توزیع اعتبارات متمرکز دهیاریهای کشور شماره شماره ۱ و ۲ و دهیاریها و برنامه چهارم توسعه کشور (www.imo.org.ir) - ۱۳۸۵.
- معاونت عمرانی استانداری گیلان(دفتر امور شهری و روستایی) تجمیع عوارض (راهنمای وضع و وصول عوارض)- نشریه شماره ۷۶-۱۳۸۳.
- اکبری، غضنفر و مجید عبدالهی- مجموعه قوانین و مقررات و دهیاری- انتشارات قلمستان هنر- ۱۳۸۴.
- سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور- ماهنامه دهیاریها- شماره های ۸ و ۱۲.
- سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور- دستورالعمل طرز استفاده از تنخواه گردان، طرز